

8th Congress of Baltic States SLTs

SPEECH AND LANGUAGE THERAPY ACROSS THE AGE SPAN

BOOK OF ABSTRACTS

12-13 May 2022

CONGRESS ORGANISATORS AND PARTNERS

Bibliographic information is available on the Lithuanian Integral Library Information System (LIBIS) portal biblioteka.lt.

ISBN 978-609-467-516-4 (Online)
<https://doi.org/10.7220/9786094675164>

© Daiva Kairiene, Simona Daniute, Irena Kaffemaniene, Stefanija Alisauskiene (Eds), 2022
© Vytautas Magnus University Education Academy, 2022

Scientific Committee

Assoc. prof. PhD Daiva Kairiene, Vytautas Magnus University Education Academy, Lithuanian Logopedists' Association

Prof. PhD Stefanija Alisauskiene, Vytautas Magnus University Education Academy, Lithuania

Lect. PhD stud. Simona Daniute, Vilnius University Siauliai Academy, Vytautas Magnus University Education Academy, Lithuanian Logopedists' Association

Assoc. prof. PhD Baiba Trinite, Liepaja University, Latvian Logopedists' Association

Prof. PhD Sarmite Tubele, University of Latvia, Latvian Logopedists' Association

PhD stud. Aaro Nursi, University of Tartu, Estonian Logopedists' Union

PhD stud. Anna Maria Ulviste, University of Tartu, Estonian Logopedists' Union

Organisational Committee

Assoc. prof. PhD Daiva Kairiene, Vytautas Magnus University Education Academy, Lithuanian Logopedists' Association, Lithuania

Lect. PhD Simona Daniute, Vilnius University Siauliai Academy, Vytautas Magnus University Education Academy, Lithuanian Logopedists' Association, Lithuania

Assoc. prof. PhD Irena Kaffemaniene, Vilnius University Siauliai Academy, Lithuania

Lect. PhD. Rita Kantanaviciute- Petruze, Lithuanian Logopedists' Association, Vilnius University Siauliai Academy, Lithuania

Migle Rove, Lithuanian Logopedists' Association, Lithuania

Jolanta Zukauskiene, Lithuanian Logopedists' Association, Lithuania

Grazina Musteikiene, Lithuanian Logopedists' Association, Lithuania

Aiste Petreviciute, Vilnius University Siauliai Academy, Lithuania

Contents

Introduction.....	8
CONGRESS PROGRAMME	9
THE CONGRESS SPEAKERS AND ABSTRACTS: ORAL PRESENTATIONS	15
1st PLENARY SESSION. PROFESSIONAL, EDUCATIONAL AND CULTURAL CONTEXTS OF SPEECH AND LANGUAGE THERAPY.....	16
Norma Camilleri. <i>The Speech and Language Therapy Profession in Europe</i>	16
Norma Camilleri. <i>Logopedo profesija Europoje</i>	17
Amy Nordness. <i>Development of Clinical Training Opportunities from Undergraduate to Post-Graduate Mentoring</i>	18
Amy Nordness. <i>Logopedinės praktikos galimybės taikant mentorystę studijose ir po jų</i>	18
Baiba Trinite, Helje Moller, Daiva Kairiene. <i>Relevant Issues of Speech and Language Therapists' Training and Practice in Baltic States</i>	19
Baiba Trinite, Helje Moller, Daiva Kairienė. <i>Aktualūs logopedų rengimo ir praktikos klausimai Baltijos šalyse</i>	20
2nd PLENARY SESSION. SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN EARLY AGE.....	21
Blazenka Brozovic. <i>Feeding and Swallowing Disorders in Infancy: SLT Intervention from Preterm Age</i>	21
Blazenka Brozovic. <i>Maitinimosi ir rijimo sutrikimai kūdikystėje: logopedinė pagalba neišnešiotiems kūdikiams</i>	22
Indre Bakaniene. <i>Pediatric Feeding Disorder – A Clinical Practice Guide for Lithuanian Healthcare Professionals</i>	23
Indre Bakanienė. <i>Vaikų maitinimosi sutrikimas: klinikinės praktikos vadovas Lietuvos sveikatos priežiūros specialistams</i>	24
Astra Schults. <i>Estonian Communicative Development Inventories</i>	25
Astra Schults. <i>Komunikacinės raidos vertinimo instrumentai Estijoje</i>	25
Malgožata Raščevska. <i>Development of a Set of Screening Tools for Children's Early Development Risks in Latvia</i>	26
Malgožata Raščevska. <i>Vaikų ankstyvosios raidos rizikos vertinimo instrumentų kūrimas Latvijoje</i>	27
Laima Mikulenaite, Ruta Matukaite. <i>Could Infant Motor Development Predict Early Identification of Autism?</i>	28
Laima Mikulėnaitė, Rūta Matukaitė. <i>Ar kūdikių motorinė raida gali padėti anksti identifikuoti autizmą?</i>	29
3rd PLENARY SESSION. SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN PRE-SCHOOL AGE	30
Kristina Hannson. <i>Developmental Language Disorder: Terminology, Identification and Intervention Issues</i>	30
Kristina Hannson. <i>Kalbos raidos sutrikimas: įvairūs terminologijos, identifikavimo ir intervencijos aspektai</i>	30

Kathryn Margaret Crowie, Karla Washington. <i>FOCUS: A Tool for Assessing Communication Participation in Children</i>	32
Kathryn Margaret Crowie, Karla Washington. <i>FOCUS: vaikų komunikacijos vertinimo instrumentas</i>	33
Ineta Dabasinskiene, Egle Krivickaite-Leisiene, Laura Kamandulyte-Merfeldiene, Vilma Makauskiene. <i>Assessing Language Skills in Young Lithuanian Children</i>	35
Ineta Dabašinskienė, Eglė Krivickaitė-Leišienė, Laura Kamandulytė-Merfeldienė, Vilma Makauskienė. <i>Mažų lietuvių vaikų kalbos įgūdžių vertinimas</i>	35
Marju Lahtein. <i>Assessment of Childhood Apraxia of Speech: Are English-based Studies Enough?</i>	37
Marju Lahtein. <i>Vaikų kalbėjimo apraksijos atpažinimas ir vertinimas: ar pakanka anglų kalba grįstų tyrimų?</i>	37
Ingrida Balciuniene. <i>Narrative Development: Transition from Preschool to School Age</i>	38
Ingrida Balčiūnienė. <i>Pasakojimo raida: perėjimas nuo ikimokyklinio link mokyklinio amžiaus</i>	38
4th PLENARY SESSION. SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN SCHOOL AGE	40
Kristine Stadskleiv. <i>Comprehensive Assessment of Communication in Children with Severe Speech and Motor Impairments</i>	40
Kristine Stadskleiv. <i>Vaikų, turinčių žymių kalbėjimo ir motorikos sutrikimų, komunikacijos vertinimas</i>	41
Jessica Gormley. <i>Strategies to Train Parents, Caregivers and Healthcare Providers to Use Augmentative and Alternative Communication Supports</i>	42
Jessica Gormley. <i>Strategijos, skirtos mokytį tėvus, globėjus ir sveikatos priežiūros specialistus naudotis augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos priemonėmis</i>	43
Marina Petrakova, Paula Jansone. <i>The Outcomes in the Fields of Speech, Language and Cognitive Skills Therapy in the Onsite and Remote Setup Environments of Virtual Reality</i>	44
Marina Petrakova, Paula Jansone. <i>Logopedinės pagalbos ir kognityvinių įgūdžių ugdymo, kontaktinėje ir nuotolinėje virtualios realybės aplinkoje, rezultatai</i>	45
Shari DeVeney. <i>Speech Sound Disorder Intervention Approaches for School-age Students</i>	46
Shari DeVeney. <i>Mokyklinio amžiaus vaikų garsų tarimo sutrikimų įveikimo požiūriai</i>	46
Simona Daniute, Daiva Kairiene. <i>Evidence Based Phonological Disorder Treatment Strategies: "Why SLTs do what they do"?</i>	48
Simona Daniutė, Daiva Kairienė. <i>Įrodymais grįstos fonologinio sutrikimo įveikimo strategijos: „kodėl logopedai daro tai, ką daro?“</i>	49
Sarmite Tubele. <i>Failure in Writing due to Spoken Language Disorders</i>	50
Sarmite Tubele. <i>Sakytinės kalbos sutrikimų nulemti rašymo sunkumai</i>	51

5th PLENARY SESSION. <i>SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN GERIATRICS AND ADULTHOOD</i>	52
<i>Anna Volkmer. Speech and Language Therapy for Progressive Language Led Dementias</i>	52
<i>Anna Volkmer. Logopedinė pagalba progresuojančios kalbinės demencijos atveju</i>	53
<i>Mark Jayes. The SLT Role in Supporting People with Communication Disabilities to Make Decisions</i>	54
<i>Mark Jayes. Logopedinės pagalbos svarba padedant komunikacijos sutrikimų turintiems žmonėms priimti sprendimus</i>	54
<i>Aaro Nursi. Speech and Swallowing Disorders in Patients with Progressive Neurological Diseases</i>	55
<i>Aaro Nursi. Progresuojančiomis neurologinėmis ligomis sergančių pacientų kalbėjimo ir rijimo sutrikimai</i>	56
<i>Brooke Hallowell. Capturing Competence: Strategies for Learning about the True Abilities of People with Aphasia</i>	57
<i>Brooke Hallowell. Kompetencijos apibrėžtis: mokymosi apie tikruosius žmonių, turinčių afazijos sutrikimą, gebėjimus strategijos</i>	58
<i>Andres Koster. Orofacial Myofunctional Disorders in Adults: Diagnosis and Treatment</i>	59
<i>Andres Koster. Suaugusiųjų miofunkciniai burnos ir veido srities sutrikimai: diagnostika ir įveikimas</i>	59
ABSTRACTS OF E-POSTER PRESENTATIONS	61
<i>Stefanija Alisauskiene, Daiva Kairiene. Interdisciplinarity of Speech and Language Therapy Profession and Education</i>	62
<i>Stefanija Ališauskienė, Daiva Kairienė. Logopedo profesijos ir specialistų rengimo tarpdiscipliniškumas</i>	62
<i>Ingrida Staliuniene, Simona Daniute. Assessment of the Phonological Skills in Children</i>	64
<i>Ingrida Staliūnienė, Simona Daniutė. Vaikų fonologinių gebėjimų vertinimas</i> ...	64
<i>Ruta Maciunaite, Simona Daniute. Written Language Awareness in Preschool-age Children</i>	66
<i>Rūta Mačiunaitė, Simona Daniutė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų rašomosios kalbos suvokimas</i>	67
<i>Laura Kantanaviciute-Kuliesiene. Identification of Pre-school Children's Pragmatics Disorders</i>	69
<i>Laura Kantanavičiūtė-Kuliešienė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pragmatikos sutrikimų identifikavimas</i>	69
<i>Stefanija Alisauskiene, Julija Grigenaite. Is Personalized Learning Based Education of Children with Autism Spectrum Disorder Possible in Lithuanian Inclusive Primary School Setting?</i>	71

Stefanija Ališauskienė, Julija Grigėnaitė. <i>Ar Lietuvos įtraukioje pradinėje mokykloje galimas personalizuotu mokymusi grįstas vaikų, turinčių autizmo spektro sutrikimą, ugdymas?</i>	71
Irena Kaffemaniene, Margarita Jurevicienė, Laima Tomeniene. <i>Features of Speech, Language and Communicaton in Children with Autism Spectrum Disorder</i>	73
Irena Kaffemanienė, Margarita Jurevičienė, Laima Tomėnienė. <i>Vaikų, turinčių autizmo spektro sutrikimų, kalbėjimo, kalbos ir komunikacijos ypatumai</i>	73
Dagnija Ivanova. <i>Possibilities of Using Digital Speech Sound Assessment Tool in Speech Therapy in Latvia</i>	75
Dagnija Ivanova. <i>Skaitmeninės kalbos garsų vertinimo įrangos taikymo galimybės logopedijoje: Latvijos patirtis</i>	75
Leta Vasiliauskiene. <i>Impact of the Pandemic on the Results of Language Learning in Pre-school and School Children</i>	76
Leta Vasiliauskienė. <i>Pandemijos įtaka ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų kalbos ugdymo rezultatams</i>	76
Baiba Trinite, Anita Zdanovica, Daiga Kurme, Evija Lavrane, Ilva Magazeina, Anita Jansone. <i>Fundamental Frequency in Affective and Neutral Prosody</i>	78
Baiba Trinite, Anita Zdanovica, Daiga Kurme, Evija Lavrane, Ilva Magazeina, Anita Jansone. <i>Pagrindiniai emocinės ir neutralios prozodijos dažniai</i>	78
Isabella K. Reichel, Vilma Makauskiene. <i>Understanding and Combatting Cluttering</i>	80
Isabella K. Reichel, Vilma Makauskiene. <i>Kleteringo samprata ir įveika</i>	80
Rita Kantanavičiute-Petruze, Saule Grigaliunaite. <i>Dysphagia Management Strategies in Adults: Literature Review</i>	82
Rita Kantanavičiūtė-Petružė, Saulė Grigaliūnaitė. <i>Suaugusiųjų disfagijos įveikimo strategijos: literatūros apžvalga</i>	82

Introduction

All three Baltic States associations of speech and language therapists' (Lithuanian and Latvian Logopedists' Associations, Estonian Union of Logopedists') are members of *European Speech and Language Therapy Association* (ESLA), which inspires Baltic countries for the following the European values and recommendations for the speech and language therapy profession and education. It also creates the possibility to learn from different practices and get together for new developments of the profession. The most visible outcome of this collaborative practice – is the tradition of organisation of Joint Congresses of Baltic States SLTs'.

The topic of the 2022 year *Speech and Language Therapy across the Age Span* is confirmed as relevant by *European Speech and Language Therapy Association* (ESLA) to discuss within European professional communities of SLTs.

Following this topic, Baltic States Associations of Speech and Language Therapists' (Lithuanian and Latvian Logopedists' Associations, Estonian Union of Logopedists') in collaboration with Vytautas Magnus University Education Academy (Kaunas) and Vilnius University Siauliai Academy (Siauliai) is organising the *8th Congress of Baltic States Speech and Language Therapists'*.

Congress aim is - to bring together researchers, practitioners and students to discuss the relevant issues of profession across the human age span, providing practical guidelines for speech and language therapists to enable them focus on evidence-based speech and language therapy.

All the researchers, practionnaires and speech and language therapy students from different countries and various work contexts, health care and education institutions, are welcomed at the Congress. The political, educational and professional practice issues will be presented and discussed by researchers and practitioners from interdisciplinary fields, education, linguistics, psychology and medicine, related to speech and language therapy.

We sincerely hope that each participant will find relevant topics for his /her practice within the Scientific Programme of the Congress, which provide opportunity to expand professional knowledge and experiences.

On behalf of the Scientific and Organising Committees of the Congress,

Daiva Kairiene, PhD

CONGRESS PROGRAMME

8th Congress of Baltic States SLTs

SPEECH AND LANGUAGE THERAPY ACROSS THE AGE SPAN 12-13 May 2022

Congress **aim** is - to bring together researchers, practitioners and students to discuss about the relevant issues of profession across the human age span providing practical guidelines for speech and language therapists to enable them focus on evidence based speech and language therapy.

1st DAY PROGRAMME 12 May 2022

09.00 – 09.15	Registration

CONGRESS OPENING

09.15 – 10.00	WELCOME

09.15 – 09.30	Representative of Scientific Committee of the Congress
09.30 – 09.40	Representatives of LR Ministry of Education, Science and Sports; LR Ministry of Health
09.40 - 09.50	Representatives of Congress organisation partners (Vytautas Magnus University Education Academy; Vilnius University Siauliai Academy)
09.50 – 10.00	Representatives of Baltic States SLTs Associations' (Latvian SLTs' association; Estonian SLTs' Union; Lithuanian SLTs' Association)

1st PLENARY SESSION

10.00 – 11.30	PROFESSIONAL, EDUCATIONAL AND CULTURAL CONTEXTS OF SPEECH AND LANGUAGE THERAPY

	Moderators: Prof. PhD Stefanija Alisaukiene, Assoc. Prof. PhD Daiva Kairiene
10.00 – 10.20	<i>The Speech and Language Therapy Profession in Europe</i> Norma Camilleri President of ESLA (European Association of Speech and Language Therapy)
10.20 – 10.40	<i>Development of Clinical Training Opportunities from Undergraduate to Post-Graduate Mentoring</i> Assoc. Prof. PhD Amy S. Nordness Munroe-Meyer Institute, University of Nebraska Medical Center, Omaha, USA
10.40 – 11.10	<i>Relevant Issues of Speech and Language Therapists' Training and Practice in Baltic States</i> Assoc. Prof. Baiba Trinite, President of Latvian Logopedists' Association Helje Moller, President of Estonian Union of Logopedists' Assoc. Prof. PhD Daiva Kairiene, Representative of Lithuanian Logopedists' Association
11.10 – 11.20	Questions and reflections

E-poster presentations

Interdisciplinarity of Speech and Language Therapy Profession and Education

Prof. PhD Stefanija Alisauskiene, Assoc. Prof. PhD Daiva Kairiene

Vytautas Magnus University, Education Academy, Educational Research Institute, Lithuania

11.20 -11.30 Coffee Break

2nd PLENARY SESSION

11.30 – 13.40	SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN EARLY AGE
	Moderators: Prof. PhD Stefanija Alisauskiene, Assoc. Prof. PhD Daiva Kairiene
11.30 – 12.10	Keynote speech: <i>Feeding and Swallowing Disorders in Infancy: SLT Intervention from Preterm Age</i> Assist. Prof. PhD Blazenka Brozovic University of Zagreb, Croatia
12.10 -12.30	<i>Pediatric Feeding Disorder - A Clinical Practice Guide for Lithuanian Healthcare Professionals</i> PhD Indre Bakaniene Lithuanian University of Health Sciences, Kaunas Clinics, Lithuania
12.30 – 12.50	<i>Estonian Communicative Development Inventories</i> Assoc. Prof. PhD Astra Schults University of Tallinn, Estonia
12.50 – 13.10	<i>Development of a Set of Screening Tools for Children’s Early Development Risks in Latvia</i> Prof. PhD Malgozata Raschevska University of Latvia, Latvia
13.10 – 13.30	<i>Could Infant Motor Development Predict Early Identification of Autism?</i> Lect. Laima Mikulenaite Ruta Matukaite Hospital Santaros Clinics, Child Development Center, Vilnius University, Lithuania
13.30 – 13.40	Questions and reflections

13.40 -14.10 Lunch Break

3rd PLENARY SESSION

14.10 -16.20	SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN PRE-SCHOOL AGE
	Moderators: Lect. PhD stud. Simona Daniute, Jun. Lect. Anna Maria Ulviste
14.10 – 14.50	Keynote speech: <i>Developmental Language Disorder: Terminology, Identification and Intervention Issues</i> Assoc. Prof. PhD Kristina Hannson Lund University, Sweden
14.50 -15.10	<i>FOCUS: A Tool for Assessing Communication Participation in Children</i> PhD Kathryn Margaret Crowe, University of Iceland, Iceland Assoc. Prof. PhD Karla Washington, University of Cincinnati, USA
15.10 – 15.30	<i>Assessing Language Skills in Young Lithuanian Children</i> Prof. PhD Ineta Dabasinskiene, PhD Egle Krivickaite-Leisiene, Assoc. Prof. PhD Laura Kamandulyte-Merfeldiene, Assoc. Prof. PhD Vilma Makauskiene Vytautas Magnus University, Lithuania

15.30 – 15.50	<i>Assessment of Childhood Apraxia of Speech: Are English-based Studies Enough?</i> PhD stud. Marju Lahtein University of Tartu, Estonia
15.50 – 16.10	<i>Narrative Development: Transition from Preschool to School Age</i> Assoc. Prof. PhD Ingrida Balciuniene Vytautas Magnus University, Lithuania
16.10 – 16.20	Questions and reflections

E-poster presentations

Assessment of the Phonological Skills in Children

Ingrida Staliuniene, preschool Zelmanelis, Lithuania

Lect. PhD stud. Simona Daniute, Vilnius University Siauliai Academy, Lithuania

Written Language Awareness in Preschool-Age Children

Ruta Maciunaite, Raseiniai district Ariogala kindergarten, Lithuania

Lect. PhD stud. Simona Daniute, Vilnius University Siauliai Academy, Lithuania

Identification of Pre-school Children's Pragmatics Disorders

Laura Kantanaviciute-Kuliesiene, Kazlu Ruda Primary School of the Kazys Grinius Gymnasium Department, Lithuania

CLOSING 1ST DAY OF THE CONGRESS

8th Congress of Baltic States SLTs

SPEECH AND LANGUAGE THERAPY ACROSS THE AGE SPAN

2nd DAY PROGRAMME

13 May 2022

09.00 – 09.30	Registration

4th PLENARY SESSION

09.30 – 12.20	SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN SCHOOL AGE
	Moderators: Prof. PhD Sarmite Tubele, Lect. PhD stud. Simona Daniute
09.30 – 10.10	Keynote speech: <i>Comprehensive Assessment of Communication in Children with Severe Speech and Motor Impairments</i> Assoc. Prof. PhD Kristine Stadskleiv University of Oslo, Norway
10.10 – 10.30	Strategies to Train Parents, Caregivers and Healthcare Providers to Use Augmentative and Alternative Communication Supports Assist Prof. PhD Jessica Gormley University of Nebraska Medical Centre, Munroe-Meyer Institute, Omaha, USA
10.30 – 10.50	<i>The Outcomes in the Fields of Speech, Language and Cognitive Skills Therapy in the Onsite and Remote Setup Environments of Virtual Reality</i> Marina Petrakova, VREACH founder, Latvia Paula Jansone, Latvia
10.50 – 11.10	<i>Speech Sound Disorder Intervention Approaches for School-age Students</i> Assoc. Prof. PhD Shari DeVeney University of Nebraska, Omaha, USA
11.10 - 11.30	<i>Evidence Based Phonological Disorder Treatment Strategies: "Why SLTs do what they do"?</i> Lect. PhD stud. Simona Daniute, Vilnius University Siauliai Academy, Lithuania Assoc. Prof. Daiva Kairiene, Vytautas Magnus University, Lithuania
11.30 – 11.50	<i>Failure in Writing due to Spoken Language Disorders</i> Prof. PhD Sarmite Tubele University of Latvia, Latvia
11.50 -12.00	Questions and reflections

E-poster presentations

Is Personalized Learning Based Education of Children with Autism Spectrum Disorder Possible in Lithuanian Inclusive Primary School Setting?

Prof. PhD Stefanija Alisauskiene, PhD stud. Julija Grigenaite, Vytautas Magnus University, Lithuania

Features of Speech, Language and Communication in Children with Autism Spectrum Disorders

Assoc. Prof. PhD Irena Kaffemaniene, PhD Margarita Jureviciene, PhD Laima Tomeniene, Vilnius University
Siauliai Academy, Lithuania

Possibilities of Using Digital Speech Sound Assessment Tool in Speech Therapy in Latvia

Stud. Dagnija Ivanova, University of Latvia, Latvia

Impact of the Pandemic on the Results of Language Learning in Pre-school and School Children

Leta Vasiliauskiene, Panevezys District Pedagogical Psychological Service, Lithuania

12.00-12.30 Lunch

5th PLENARY SESSION

12.30 – 15.00 SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN GERIATRICS AND ADULTHOOD

Moderators: Assoc. Prof. PhD Baiba Trinite, PhD stud. Aaro Nursi

12.30 – 13.10 **Keynote speech: *Speech and Language Therapy for Progressive Language Led Dementias***

Lect. PhD Anna Volkmer
National Hospital for Neurology and Neurosurgery, University College London,
United Kingdom

13.10 -13.30 ***The SLT Role in Supporting People with Communication Disabilities to Make Decisions***

PhD Mark Jayes
Research Fellow at Manchester Metropolitan University, United Kingdom

13.30 – 13.50 ***Speech and Swallowing Disorders in Patients with Progressive Neurological Diseases***

PhD stud. Aaro Nursi, University of Tartu, Estonia

13.50 -14.30 **Keynote speech: *Capturing Competence: Strategies for Learning About the True Abilities of People with Aphasia***

PhD Brooke Hallowell
Health Sciences, Springfield College, Massachusetts, USA

14.30- 14.50 ***Orofacial Myofunctional Disorders in Adults: Diagnosis and Treatment***

MSc Andres Koster, North Estonia Regional Hospital, Estonia

14.50- 15.00 Questions and reflections

E-poster presentations

Fundamental Frequency in Affective and Neutral Prosody

Assoc. Prof. PhD Baiba Trinite, MSc Anita Zdanovica, Daiga Kurme, Evija Lavrane, MSc Ilva Magazeina,
Prof. PhD Anita Jansone, Voice and Speech Research Laboratory, Liepaja University, Latvia

Understanding and Combatting Cluttering

Prof. PhD Isabella K. Reichel, Ed. D., Touro College, School of Health Sciences, USA
PhD Vilma Makauskiene, Vytautas Magnus University, Lithuania

Dysphagia Management Strategies in Adults: Literature Review

PhD Rita Kantanaviciute-Petruze, Vilnius University Siauliai Academy, Lithuania
MSc Saule Grigaliunaite, Klaipeda University Hospital, Lithuania

CLOSING 2ND DAY OF THE CONGRESS

THE CONGRESS SPEAKERS AND ABSTRACTS: ORAL PRESENTATIONS

1st PLENARY SESSION. *PROFESSIONAL, EDUCATIONAL AND CULTURAL CONTEXTS OF SPEECH AND LANGUAGE THERAPY*

Norma Camilleri, *President of European Speech and Language Therapy Association (ESLA)*

Norma Camilleri is a practicing Speech-Language Pathologist, and Voice Coach, for the past 25 years, Norma Camilleri worked in various community settings and has a special interest in Voice. She has been president of Malta's Association of Speech-Language Pathologists since 2014. In 2016 she was elected CPLOL's Treasurer. In 2019 she was elected Chair of the organisation and the new Board led the organisation through the rebranding process to ESLA, European Speech-Language Therapy Association. Norma believes in the power of communication and networking between members of ESLA member organisations to take our profession to new heights in Europe. She currently works as CEO of the Malta Federation of Professional Associations.

Norma Camilleri. *The Speech and Language Therapy Profession in Europe*

Abstract

In 2021, the European organisation CPLOL, rebranded to ESLA, the European Speech and Language Therapy Association. The organisation was founded in 1988 by nine European SLT associations. In the following decades, our profession evolved considerably in Europe and the organisation had to follow suit to match the growing needs of the profession and our member associations.

Over the years, the organisation sought to gather information about initial training, the status of the profession, and the autonomy and role of the SLT in different European countries. We want responsible authorities to achieve a better understanding of the SLT profession, giving a stronger status to our profession by recognising its autonomy and specificity in our work with individuals with communication and swallowing disorders. The only way to achieve this is by gathering data and having a clear insight into the policy, practice and education of SLTs in Europe.

The NetQues project (CPLOL, 2013) had assessed and analysed education programmes within the EU and beyond. It showed how SLT education across Europe is diverse, vibrant and constantly evolving. The agreed common core competencies were delineated although it was very evident that the profession was in different stages of development in different countries.

Almost a decade later, this is still the case with great varieties in the accreditation, recognition, regulation and practice of our profession across different European countries. This obviously creates difficulty for the mobility of SLTs but most importantly may affect the quality and standard of care we provide to clients / patients.

This presentation provides an insight into what we know so far. As the leading organisation representing the interests of the SLT profession in Europe, ESLA, aims to help improve the recognition and status of the profession in Europe.

Key words: the profession of speech – language therapy (SPL); recognition and status of the SPL' profession.

Norma Camilleri. Logopedo profesija Europoje

Anotacija

2021 m. Europos organizacija CPLOL buvo pervadinta ESLA, Europos logopedų asociacija. Šią organizaciją 1988 m. įkūrė devynios Europos logopedų asociacijos. Bėgant dešimtmečiams, mūsų profesija Europoje reikšmingai kito, ir organizacija privalėjo atitikti augančius profesijos bei asociacijų narių poreikius.

Per šį laikotarpį organizacija siekė surinkti informaciją apie pirminį būsimų specialistų rengimą, šios profesijos statusą ir logopedijos autonomiją bei vaidmenį įvairiose Europos šalyse. Mes siekiame, kad atsakingi vadovaujantys asmenys geriau suprastų logopedo profesiją, mūsų profesijai suteiktų svarbesnį statusą, pripažindami jos autonomiškumą ir darbo su asmenimis, turinčiais komunikacijos ir rijimo sutrikimų, specifiką. Vienintelis būdas pasiekti tai yra rinkti duomenis ir aiškiai formuoti logopedijos politiką, praktiką ir ugdymą Europoje.

„NetQues“ (CPLOL, 2013) projektas buvo skirtas įvertinti ir išanalizuoti ES ir kitų šalių studijų programas. Rezultatai parodė, kokios įvairios ir nuolatos kintančios yra logopedijos studijos Europoje. Suderintos bendrosios pagrindinės kompetencijos buvo apibrėžtos, nors ir buvo akivaizdu, kad ši profesija įvairiose šalyse buvo pasiekusi skirtingus plėtros etapus.

Praėjus beveik dešimtmečiui, tai vis dar yra įvairių diskusijų dėl mūsų profesijos akreditavimo, pripažinimo, reglamentavimo ir praktikos objektas įvairiose Europos šalyse. Suprantama, tai kelia sunkumų logopedijos mobilumui, tačiau svarbiausia, kad tai gali neigiamai atsiliepti mūsų teikiamos pagalbos klientams/pacientams kokybei ir standartui.

Šis pranešimas pateikia turimos informacijos apžvalgą ir įžvalgų. Atstovaudama Europos logopedų profesijos interesams ir būdama lyderiaujanti organizacija, ESLA siekia padėti pagerinti šios profesijos pripažinimą ir statusą Europoje.

Pagrindiniai žodžiai: logopedo profesija; logopedo profesijos pripažinimas ir statusas.

Amy Nordness, PhD, CCC-SLP, assoc. prof., University of Nebraska, Omaha (USA)

Amy Nordness, PhD, CCC-SLP, is the Associate Director, Director of Clinical Services, Director of Speech-Language Pathology, and Scottish Rite Associate Professor at Munroe-Meyer Institute, University of Nebraska Medical Center. Dr. Nordness earned a BS in speech-language pathology from Marquette University and an MS and PhD in speech-language pathology from the University of Nebraska-Lincoln. Her research and clinical interests involve motor speech disorders and augmentative and alternative communication across the lifespan.

Amy Nordness. Development of Clinical Training Opportunities from Undergraduate to Post-Graduate Mentoring

Abstract

Aims. Participants will be able to identify 2-3 ways to support clinical training and mentoring at the undergraduate, graduate, and post-graduate level.

Despite a high demand for speech-language pathologists in the work force, one barrier to increasing students in the field is the limited number of clinical training opportunities, especially in areas such as augmentative and alternative communication, culturally diverse services, and medical-based clinical experiences. This presentation will discuss innovative ways to offer new clinical experiences to students at the undergraduate level who have minimal exposure to patients, students at the graduate level that will help prepare them for a full-time clinical placement, and new graduates in their clinical fellowship to support their development of higher-level skills and transition to an independent caseload. It is important to adjust expectations at each level as well as prepare supervisors to provide an enriching experience at each level.

Keywords: clinical training; mentoring; students.

Amy Nordness. Logopedinės praktikos galimybės taikant mentorystę studijose ir po jų

Anotacija

Tikslai. Dalyviai gebės identifikuoti 2–3 būdus, kaip padėti atliekant logopedinę praktiką ir mentorystę bakalauro, magistro ir doktorantūros studijose.

Nepaisant didelės logopedų paklausos, viena iš kliūčių didinant šios srities studentų skaičių yra ribotos logopedinės praktikos galimybės, ypač augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos, įvairioms kultūroms pritaikytų paslaugų ir medicina grindžiamų praktikų srityse. Siame pranešime bus aptariami inovatyvūs būdai, kaip pasiūlyti naujas praktikos patirčių galimybes bakalauro pakopos studentams, kurie turi nedaug tiesioginės veiklos su pacientais; magistro pakopos studentams, kurios padės jiems pasirengti visą dieną trunkančiai praktikai bei absolventams, atliekantiems praktiką, siekiant ugdyti jų įgūdžius ir palengvinti jų savarankiško darbo pradžią. Svarbu derinti lūkesčius atsižvelgiant į studijų pakopą bei parengti praktikos vadovus, kurie suteiktų praturtinančios patirties kiekvienam pagal jo/ jos studijų pakopą.

Pagrindiniai žodžiai: logopedinė praktika; mentorystė; studentai.

Assoc. prof. PhD **Baiba Trinite**,
President of Latvian Logopedists'
Association, assoc. prof., Liepaja
University (Latvia)

Helje Moller,
President of Estonian Union of
Logopedists'

Assoc. prof. PhD **Daiva Kairienė**,
Representative of Lithuanian
Logopedists' Association, assoc. prof.,
Vytautas Magnus University (Lithuania)

Baiba Trinite is assoc. prof. PhD and leading researcher at Liepaja University (Latvia). She is a founder of Speech and Voice Research Laboratory. Current President of Speech Therapists' Association of Latvia and from 2013 to 2019 served as Vice President of European Speech and Language Therapists Association

Helje Moller is a speech and language therapist in Estonia, alumni of Tartu University. She worked for more than 20 years with pre-school / kindergarten-aged children (2-8 years). Currently, she is working in two Tallinn municipal kindergartens, in one of them as an SLT for a kindergarten group for children with special needs – DLD, motor speech disorders, mixed specific developmental disorders, ASD. She has experience in working with children with a variety of disabilities, ranging from mild speech sound disorders to dysarthria, apraxia, cerebral palsy, autism, and a variety of genetic syndromes. The fields of special interest are receptive language disorders and early communication disorders, non-verbal children. Since 2017 was a member of the board of the Estonian Logopedists Union. Since 2022 she is fulfilling the position of the president of the ELU. She is a member of the professional committee of ELU and a delegate of ESLA representing ELU.

Daiva Kairienė is associate professor in Vytautas Magnus University, Education Academy (Lithuania). She also actively participates in Lithuanian Association of SLTs' and represents their professional interests at national and international levels. She is a delegate of LLA at the European Association of Speech and Language Therapy (ESLA). Her research and practical interests are mostly related to children's speech and language disorders, as she is acting as SLT practitioner in kindergarten.

Baiba Trinite, Helje Moller, Daiva Kairiene. *Relevant Issues of Speech and Language Therapists' Training and Practice in Baltic States*

Abstract

Speech and Language Therapists' associations in the Baltic States have a long and successful history of collaboration. The cooperation and good neighbourly enrich and strengthen associations, promoting their development and professional growth.

Professional education and clinical practice are two pillars supporting the profession. A professional association is like a bridge providing vibrant two-direction communication between the education of qualified specialists and the current needs of the occupation. In addition, professional associations maintain high standards of professional ethics and take care of their implementation in the prevention, assessment and treatment of speech, language, and communication disorders.

Although there are many common features in the formation and developmental history of Latvian, Lithuanian, and Estonian associations, each association has its achievements and challenges, its own strategic goals that aim to improve the profession of speech and language therapists.

During the presentation, the representatives of each association will give a brief introduction to the current situation in the national speech and language therapy.

Key words: speech and language therapy; SLTs training and practice; associations; Baltic countries.

Baiba Trinite, Helje Moller, Daiva Kairienė. Aktualūs logopedų rengimo ir praktikos klausimai Baltijos šalyse

Anotacija

Logopedų asociacijos Baltijos šalyse skaičiuoja ilgos ir sėkmingos bendradarbiavimo istorijos metus. Bendradarbiavimas ir glaudi kaimynystė praturtina ir sustiprina asociacijas, skatina jų plėtrą ir profesinį augimą.

Profesinis rengimas ir praktika yra du šios profesijos kertiniai akmenys. Profesinė asociacija yra lyg tiltas, kuris užtikrina gyvybingą dvipusę komunikaciją tarp kvalifikuotų specialistų rengimo ir dabartinių profesijos poreikių. Be to, profesinės asociacijos palaiko aukštus profesinės etikos standartus ir rūpinasi jų įgyvendinimu taikant kalbėjimo, kalbos ir komunikacijos sutrikimų prevenciją, vertinimą ir įveikimą.

Nors yra daug bendrų bruožų formuojant ir plėtojant Latvijos, Lietuvos ir Estijos asociacijas, kiekviena iš jų turi savų pasiekimų ir iššūkių, savo strateginius tikslus, kuriais siekiama patobulinti logopedo profesiją.

Pristatymo metu kiekvienos asociacijos atstovės glaustai pristatys esamą logopedijos situaciją savo šalyje.

Pagrindiniai žodžiai: logopedija; logopedų rengimas ir praktika; asociacijos; Baltijos šalys.

Blazenka Brozovic, assist. prof., PhD, University of Zagreb (Croatia)

Assistant professor, dr. **Blazenka Brozovic** is a speech and language therapist (logoped) working at the Department of Speech and Language Pathology, University of Zagreb, Croatia, and visiting professor at the University of Mostar, Bosnia and Herzegovina. She is actively involved in teaching, research and clinical work. She is the head of the Early Communication Unit, and a Lab member at the Croatian Institute for Brain Research, University of Zagreb. Dr. Brozovic's clinical and scientific interest are the perinatal brain lesions impact on the communication and language development, brain plasticity, feeding disorders and dysphagia, as well as autism spectrum disorders across the lifespan.

Keynote speech:

Blazenka Brozovic. *Feeding and Swallowing Disorders in Infancy: SLT Intervention from Preterm Age*

Abstract

Pediatric feeding and swallowing disorders are highly prevalent yet can go undiagnosed or untreated until the late childhood. Oral feeding is the most complex task of the newborn baby that requires coordinated and finely tuned functioning of different organs and organ systems. For feeding to be successful and supportive for the learning of the complex array of the feeding skills, oral feeding must be safe, efficient and enjoyable from the very beginning.

In neonates born with the neural risk factors as well as in those with various diseases, achieving these three fundamental feeding goals is often hindered from the birth. If left unrecognized and untreated, feeding and swallowing disorders can interfere with optimal development of neural circuits for feeding, which on the long run can lead to long lasting feeding and swallowing problems with severe burden to the infant, the family and society in general. Since the feeding and swallowing disorders can be manifested from the very birth, preterm or term, the early SLT assessment and evidence-based treatment is of utmost importance in supporting infants and their parents / caregivers.

The most common feeding problems seen in clinical practice are delayed readiness for oral feeding, suck-swallow-breathe coordination problems, delayed feeding development, delayed acquisition of oral-motor skills, dysphagia, prolonged meal duration and aversive reactions to feeding. In neonates with feeding and swallowing disorders, SLT intervention should be based on a comprehensive clinical evaluation and directed toward different goals, such as oral readiness assessment, support in the transition from tube to oral feeding, establishing optimal sucking patterns, and supporting further development of feeding and communication skills.

Key words: pediatric feeding; swallowing disorders; comprehensive clinical evaluation; oral feeding readiness assessment; support of optimal sucking patterns.

Pagrindinis pranešimas
Blazenka Brozovic. Maitinimosi ir rijimo sutrikimai kūdikystėje: logopedinė
pagalba neišnešiotiems kūdikiams

Anotacija

Maitinimosi ir rijimo sutrikimai kūdikystėje yra labai dažni, tačiau ne visada diagnozuojami ar negydomi iki pat vėlyvosios vaikystės. Maitinimas per burną yra pati sudėtingiausia užduotis naujagimiui, nes tam reikia koordinuoto ir puikiai suderinto skirtingų organų ir organų sistemų funkcionavimo. Kad maitinimasis būtų sėkmingas ir padėtų mokytis sudėtingų maitinimosi įgūdžių, maitinimasis per burną turi būti saugus, veiksmingas ir malonus nuo pat pradžių.

Neišnešiotiems kūdikiams, turintiems nervų sistemos rizikos veiksnių bei sergantiems įvairiomis ligomis, dažnai kyla sunkumų siekiant šių trijų esminių maitinimosi tikslų nuo pat gimimo. Jei tai nediagnozuojama ir negydoma, maitinimosi ir rijimo sutrikimai gali sukliudyti optimaliai nervų sistemos grandinės mityboje raidai, ir tai galiausiai gali lemti ilgalaikes maitinimosi ir rijimo problemas, kurios yra didelė našta pačiam kūdikiui, šeimai ir visuomenei apskritai. Kadangi maitinimosi ir rijimo sutrikimai gali pasireikšti nuo pat gimimo, tiek neišnešiotiems, tiek ir išnešiotiems kūdikiams, ankstyvas logopedinis įvertinimas ir įrodymais grįstas gydymas yra ypatingai svarbūs teikiant pagalbą kūdikiams ir jų tėvams/ globėjams.

Dažniausios maitinimosi problemos, su kuriomis susiduriama praktikoje, yra vėlyvas pasirengimas maitinimuisi per burną, čiulpimo-rijimo-kvėpavimo koordinavimo problemos, sutrikusi ankstyvojo maitinimosi raida, vėlyvas oralinių ir motorikos įgūdžių įgijimas, disfagija, pailgėjusi maitinimosi trukmė ir maitinimo atstūmimo reakcijos. Neišnešiotų kūdikių, turinčių maitinimosi ir rijimo sutrikimų, atveju logopedo intervencija turėtų būti grindžiama visapusišku klinikinio vertinimu ir nukreipta atsižvelgiant į skirtingus tikslus, pvz., pasirengimo maitinimuisi per burną įvertinimą, pagalbą pereinant nuo maitinimosi per vamzdelį prie maitinimosi per burną, optimalaus čiulpimo veiksnių mokymą ir pagalbą toliau ugdant maitinimosi ir komunikacijos įgūdžius.

Pagrindiniai žodžiai: maitinimasis kūdikystėje; rijimo sutrikimai; visapusiškas klinikinis vertinimas; pasirengimo maitinimuisi per burną vertinimas; optimalaus čiulpimo veiksnių mokymas.

Indre Bakaniene, PhD, Lithuanian University of Health Sciences, Kaunas Clinics (Lithuania)

Dr. **Indre Bakaniene** is child neurologist and developmental pediatrician at the hospital of the Lithuanian University of Health Sciences Kaunas Clinics. She also is a lecturer in the Pediatric rehabilitation department of the Lithuanian University of Health Sciences and a board member of the Lithuanian Academy of Childhood Disability. The feeding disorder team of Kaunas Clinics recently developed the Clinical Practice Guidelines on pediatric feeding disorders. Indre was the leader of the team that developed these guidelines.

Indre Bakaniene. *Pediatric Feeding Disorder – A Clinical Practice Guide for Lithuanian Healthcare Professionals*

Abstract

Pediatric feeding disorder – a clinical practice guide for Lithuanian Healthcare professionals – is a part of initiative to standardize and improve quality of care in Lithuanian early rehabilitation services providing early support for children with developmental disorders. The topics and content of the guide are relevant for healthcare professionals across a variety of settings including: outpatient and inpatient clinics, rehabilitation hospitals, community (including schools), and home care environments.

Pediatric feeding disorder (PDF) is defined as impaired oral intake that is not age-appropriate, and associated with medical, nutritional, feeding skill, and / or psychosocial dysfunction. PDF can encompass all aspects of the child's development including feeding and swallowing, oral motor skills, and sensory processing, as well as nutritional requirements, and feeding relationships. For children with PDF and their families, it results in a significant impairment to family life including: time commitment, financial expense, psychological distress, morbidity and risk of mortality. There is a strong desire among families, healthcare, and social services to improve outcomes for this vulnerable population. It is widely acknowledged that systemic change and collaborative practice are needed in order to achieve these outcomes in this highly complex area of practice. Therefore, the guide aimed to provide evidence-based clinical guidance to enhance quality of life and improve patient safety was developed. This document offers a framework for screening, assessment, and management strategies across the four health domains of medical, nutrition & hydration, feeding skill, and psychosocial dysfunctions of children with PDF. The framework should be used as a guide, rather as a complete authoritative statement of procedures to be followed in respect to each individual presentation. It does not replace the need for application of the clinical judgment to each individual presentation.

Key words: pediatric feeding disorder (PDF); evidence-based clinical guidance; framework for screening, assessment and management strategies.

Indre Bakanienė. *Vaikų maitinimosi sutrikimas: klinikinės praktikos vadovas Lietuvos sveikatos priežiūros specialistams*

Anotacija

Vaikų maitinimosi sutrikimas: klinikinės praktikos vadovas Lietuvos sveikatos priežiūros specialistams yra dalis iniciatyvos, skirtos standartizuoti ir patobulinti Lietuvos ankstyvosios reabilitacijos paslaugų ir priežiūros kokybę, teikiant ankstyvąją pagalbą vaikams, turintiems raidos sutrikimų. Šio vadovo temos ir turinys yra aktualūs įvairių institucijų sveikatos priežiūros specialistams: poliklinikų ir stacionaro klinikų, reabilitacijos ligoninių, bendruomenių (įskaitant mokyklas) ir priežiūros namuose aplinkos specialistams.

Vaikų maitinimosi sutrikimas yra apibrėžiamas kaip maitinimosi per burną sutrikimas, kuris nėra būdingas tam amžiui ir yra susijęs su medicininiais, mitybos ir maitinimosi įgūdžiais ir/ ar psichosocialine disfunkcija. Vaikų maitinimosi sutrikimas gali apimti visus vaiko raidos aspektus, įskaitant maitinimąsi ir rijimą, oralinės motorikos įgūdžius ir sensorinės informacijos apdorojimą bei mitybos reikalavimus ir maitinimosi sąsajas. Vaikams, turintiems maitinimosi sutrikimų, ir jų šeimoms tai lemia šeiminio gyvenimo apsunkinimą: skiriamą laiką, finansines išlaidas, psichologinį distresą, sergamumą ir mirtingumo riziką. Šeimos, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų institucijos trokšta pagerinti šios pažeidžiamos populiacijos dalies situaciją ir rezultatus. Plačiai pripažįstama, kad sisteminis pokytis ir bendradarbiavimo praktika yra būtini siekiant šių rezultatų labai sudėtingoje praktikos srityje. Dėl šios priežasties šis vadovas siekė pateikti įrodymais grįstas praktikos gaires, kad pagerintų gyvenimo kokybę ir labiau užtikrintų pacientų saugumą. Šis dokumentas siūlo apžiūros, įvertinimo ir įveikos strategijų gaires keturiose sveikatos srityse, susijusiose su vaikų, turinčių maitinimosi sutrikimų, medicininiais, valgymo ir gėrimo, maitinimosi įgūdžiais bei psichosocialinėmis disfunkcijomis. Šios gairės turėtų būti naudojamos kaip vadovas, o ne kaip baigtinis autoritetingas vykdytinų procedūrų dokumentas, atsižvelgiant į kiekvieną individualų atvejį. Jis nepakeičia poreikio taikyti praktinį sprendimą kiekvienu individualiu atveju.

Pagrindiniai žodžiai: vaikų maitinimosi sutrikimas; įrodymais grįstas klinikinis praktinis konsultavimas; apžiūros, įvertinimo ir įveikimo strategijų gairės.

Astra Schults, assoc. prof., PhD, University of Tallinn (Estonia)

Astra Schults (PhD) is an Associate Professor in School and Counseling Psychology in the School of Natural Sciences and Health in Tallinn University. Her study interests include developmental psychology especially focusing on early vocabulary and social emotional competence. She has supervised several master theses. She has also contributed to the continuing education of teachers and support specialists.

Astra Schults. *Estonian Communicative Development Inventories*

Abstract

Early vocabulary development is one of the corner stones of cognitive and social development that leads to long term results including academic achievement, educational attainment, success at work, and establishing lasting positive relationships. Our knowledge about early vocabulary development has grown over the last decades but due to large individual variance the decisions about necessity of support services are not always easy to make.

To provide additional information the MacArthur-Bates Communicative Development Inventories have been adapted to Estonian and norms have been established for some versions and data are currently being collected to establish the norms that are still missing for other versions. I will give an overview of the current norms and preliminary results of Estonian Communicative Development Inventories. Also, I will point out the factors that have been shown to contribute to the size of early vocabulary in our studies, including child's age, gender, parents' education etc.

Key words: early vocabulary development; MacArthur-Bates Communicative Development Inventories; Estonian Communicative Development Inventories.

Astra Schults. *Komunikacinės raidos vertinimo instrumentai Estijoje*

Anotacija

Ankstyvoji žodyno plėtra yra vienas iš kognityvinės ir socialinės raidos kertinių akmenų, kuri lemia ilgalaikius rezultatus, įskaitant akademinės žinias, mokymosi pasiekimus, sėkmingą darbą ir ilgalaikių teigiamų santykių užmezgimą. Mūsų žinios apie ankstyvąją žodyno plėtrą išaugo per pastaruosius dešimtmečius dėka didelės individualių atvejų įvairovės ir ne visada lengvai priimamų sprendimų dėl pagalbos paslaugų būtinybės.

Siekiant pateikti papildomos informacijos, MacArthur-Bates komunikacinės raidos vertinimo instrumentai buvo adaptuoti estų kalbai ir kai kurioms versijoms buvo nustatytos normos; šiuo metu renkami duomenys, kad tos normos, kurių trūksta kai kurioms versijoms, būtų patvirtintos. Pranešime apžvelgsiu šiuo metu esančias normas ir preliminarius komunikacinės raidos vertinimo instrumentų taikymo Estijoje rezultatus. Be to, nurodysiu veiksnius, įskaitant vaiko amžių, lytį, tėvų išsilavinimą ir kt., kurie, mūsų tyrimų duomenimis, lėmė ankstyvojo žodyno apimtį augimą.

Pagrindiniai žodžiai: ankstyvoji žodyno plėtra; MacArthur-Bates komunikacinės raidos vertinimo instrumentai; komunikacinės raidos vertinimo instrumentai Estijoje.

Malgozata Rasčevska, prof. PhD, University of Latvia (Latvia)

Malgožata Raščevska –a professor of general psychology at the Department of Psychology in the University of Latvia and also an elected leading researcher. Most of her research projects have been related to the adaptation or development of different psychological tests. She has held a number of administrative positions as Head of the Department of Psychology, Dean of the Faculty of Education, Psychology and Art, and Director of the Doctoral Study Program.

Malgožata Raščevska. *Development of a Set of Screening Tools for Children's Early Development Risks in Latvia*

Abstract

Timely recognition of early childhood developmental disorders and the provision of support can significantly reduce the consequences of the identified child developmental risks in future developmental periods, as well as avoid them in the mildest cases. The aim of the interdisciplinary group of researchers and practitioners (in Latvia) is to develop the "Early Childhood Screening Toolkit (ECST or BAASIK- in Latvian)", which includes several psychometric tools - three questionnaires filled in by a) the child's parents, b) the child's pre-school teacher and c) the child's family doctor, and (d) an individually conducted screening test of the child's abilities and skills. The toolkit is designed to identify children' development risks in 14 different areas of ICD-11 (10) defined disorders (e.g., intellectual disabilities, speech and language disorders, autism spectrum disorders, learning disabilities, motor coordination impairment, attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) and other behavioural and emotional disorders).

In the first phase of the study, a theoretical rationale for all measurable constructs was developed, based on the latest scientific research, and an appropriate set of items was created for each instrument to test its reliability and clinical validity in groups of children aged 1-6 years. The initial number of items to be tested exceeds 1.5-2 times the number of items planned to be included in the final version of the screening tools.

The project is being developed in accordance with the order of the Cross-Sectoral Coordination Centre Republic of Latvia for pre-school children living in the Latvian cultural environment, who use Latvian and Russian language in daily family communication (all instruments is bilingual). The presentation will introduce the conference participants to the structure of BAASIK and the challenges in the process of its formation, describing in more detail the measurements of speech and language, reading and writing skills subconstructs.

Key words: risks of childhood developmental disorders; screening toolkit; the measurements of speech and language.

Malgožata Raščevska. *Vaiķu ankstyvosios raidos rizikos vertinimo instrumentų kūrimas Latvijoje*

Anotacija

Laiku atliktas vaikų ankstyvosios raidos sutrikimo nustatymas ir pagalbos suteikimas gali reikšmingai sumažinti nustatytų vaiko raidos rizikų pasekmes vėlesniuose raidos tarpsniuose bei padėti išvengti jų esant nežymioms formoms. Tarpdisciplininės Latvijos mokslininkų ir praktikų grupės tikslas yra parengti „Atrenkamojo vertinimo ankstyvojoje vaikystėje instrumentų rinkinį“ (ECST arba BAASIK), kuriame yra keletas psichometrinių instrumentų: trys klausimynai, kuriuos pildo a) vaiko tėvai, b) vaiko ikimokyklinės įstaigos mokytojas ir c) vaiko šeimos gydytojas, bei (d) individualiai atliekamas vaiko gebėjimų ir įgūdžių patikros testas. Šis instrumentų rinkinys yra sukurtas siekiant nustatyti vaiko raidos sutrikimų rizikas, apibrėžtas 14-oje skirtingų sričių pagal Tarptautinį ligų klasifikatorių (ICD-11 (10)) (pvz., intelekto sutrikimas, kalbėjimo ir kalbos sutrikimai, autizmo spektro sutrikimai, mokymosi sutrikimai, motorikos koordinacijos sutrikimai, dėmesio trūkumo ir hiperaktyvumo sutrikimas (ADHD) ir kiti elgesio ir emocijų sutrikimai).

Pirmame tyrimo etape buvo išplėtotas visų pamatuojamų konstruktyvų pagrindimas, remiantis naujausiais moksliniais tyrimais, ir buvo sukurtas atitinkamas elementų rinkinys kiekvienam instrumentui, siekiant patikrinti jo patikimumą ir klinikinį praktinį validumą 1–6 metų amžiaus vaikų grupėse. Pradinis testuojamų elementų skaičius 1,5–2 kartus viršija planuojamų elementų skaičių, kurie bus įtraukti į galutinę apžiūros instrumentų versiją.

Šis projektas įgyvendinamas remiantis Latvijos Respublikos tarpsektorinio koordinavimo centro įsakymu, kuriame numatyti ikimokyklinio amžiaus vaikai, gyvenantys Latvijos kultūrinėje aplinkoje, kurie vartoja latvių ir rusų kalbą kasdien bendraudami šeimoje (visi instrumentai yra dvikalbiai). Pranešime pristatysime „Atrenkamojo vertinimo ankstyvojoje vaikystėje instrumentų rinkinio“ (BAASIK) struktūrą ir iššūkius, kurie kyla jį sudarant, detalai aprašant kalbėjimo ir kalbos vertinimą, skaitymo ir rašymo įgūdžių subkonstruktus.

Pagrindiniai žodžiai: vaikų raidos sutrikimų rizika; atrenkamojo vertinimo instrumentų rinkinys; kalbėjimo ir kalbos vertinimas.

Laima Mikulenaite, child neurologist-developmental paediatrician; Vilnius University; Hospital Santaros Clinics Child Development center

Ruta Matukaite, pediatric neurologist; social paediatrician; Vilnius University; Hospital Santaros Clinics Child Development center

Laima Mikulenaite's working places are Vilnius University Department of Rehabilitation, Physical and Sports Medicine and Vilnius University Hospital Santaros Clinics Child Development center. Research objects: early diagnosis of developmental disorders, methods of treatment and education children with developmental disorders. team approach in early intervention.

Ruta Matukaite – pediatric neurologist; social paediatrician; interested in early diagnosis and interventions for autism spectrum disorder, risk factors for developmental impairment. Vilnius University Hospital Santaros Clinics Child Development center.

Laima Mikulenaite, Ruta Matukaite. *Could Infant Motor Development Predict Early Identification of Autism?*

Abstract

Early autism diagnosis is very important. Research shows that autism usually is diagnosed too late. Autism spectrum disorder is diagnosed by evaluating child's development and behavior though there are new markers found which helps to suspect autism earlier.

All areas of development are connected, especially for younger children. Infant's motor development has impact on speech and cognitive development, while cognitive development strongly impacts language development. The motor-language development cascade is very important.

There are various early symptoms of autism, one of them is atypical motor development, children with autism spectrum disorder move differently than normotypical children, this may present as delay in acquisition of motor skills such as sitting or standing, problems of balance, their protective reactions are impaired. So gross motor and fine motor milestones are delayed in case of autism. Infant atypical motor development could predict later delayed expressive language, autism spectrum disorder diagnosis and other aspects of subsequent development.

These movement skill differences become more obvious with increasing age and children appear to fall further behind, it is difficult for them to choose appropriate movement strategies.

Early atypical motor development could be an important marker for early diagnosis of autism spectrum disorder and prognosis of further language development.

Key words: early autism diagnosis; infant motor development; speech and cognitive development.

Laima Mikulėnaitė, Rūta Matukaitė. *Ar kūdikių motorinė raida gali padėti anksti identifikuoti autizmą?*

Anotacija

Ankstyvoji autizmo diagnostika yra labai svarbi. Tyrimai rodo, kad autizmas dažnai diagnozuojamas per vėlai. Autizmo spektro sutrikimas yra diagnozuojamas vertinant vaiko raidą ir elgesį, nors yra ir naujų rodiklių, kurie padeda įtarti autizmą anksčiau.

Visos raidos sritys yra susijusios, ypač mažų vaikų atveju. Kūdikių motorinė raida lemia kalbėjimo ir kognityvinę raidą, o kognityvinė raida daro reikšmingą įtaką kalbos raidai. Motorikos ir kalbos raidos lemiantis vaidmuo yra labai svarbus.

Yra įvairių ankstyvų autizmo požymių; vienas iš jų yra atipiška motorinė raida: vaikai, turintys autizmo spektro sutrikimą, juda kitaip nei tipiškos raidos vaikai, ir tai gali liudyti motorikos įgūdžių, pvz., sėdėjimo ar stovėjimo, įgijimo vėlavimą, pusiausvyros problemas, sutrikusias apsaugines reakcijas. Taigi, autizmo atveju stambiosios ir smulkiosios motorikos raidos etapai vėluoja. Kūdikio atipiška motorinė raida galėtų padėti identifikuoti vėlyvą kalbos ekspresiją, autizmo spektro diagnozę ir kitus tolimesnės raidos aspektus.

Šie judėjimo įgūdžių skirtumai tampa labiau akivaizdūs metams bėgant, pastebimas vaikų raidos vėlavimas ir jiems būna sunku pasirinkti atitinkamas judėjimo strategijas.

Ankstyvoji atipiška motorinė raida galėtų būti svarbus rodiklis norint atlikti ankstyvąją autizmo spektro sutrikimo diagnozę ir prognozuoti tolimesnę kalbos raidą.

Pagrindiniai žodžiai: ankstyvoji autizmo diagnostika; kūdikių motorinė raida; kalbėjimo ir kognityvinė raida.

Kristina Hannson, assoc. prof., Lund University (Sweden)

Kristina Hannson is associate professor and senior lecturer in Logopedics at the Department of Logopedics, Phoniatrics and Audiology, Lund University (Sweden), where she does research and teach at the Speech and Language Pathology program. Main research interests is language development and language difficulties in children with developmental language disorder and children with hearing loss, in particular grammatical and lexical aspects, and how they are associated with cognitive factors.

Keynote speech:

Kristina Hannson. *Developmental Language Disorder: Terminology, Identification and Intervention Issues*

Abstract

Work to achieve more consistent terminology and definitions is important for attracting more attention to Developmental Language Disorder (DLD). It is one of the most prevalent disorders in childhood, but still less known than other less prevalent conditions.

The CATALISE project was important to create increased consensus regarding terminology, definitions, and criteria for DLD in English-speaking as well as in many other countries. Clinical markers for DLD are useful for identification of children at risk for or with language learning difficulties including conditions where language disorder may be part of the impairment. I will summarize the research in our Swedish research group, where we have used clinical markers for general language screening and to investigate what they can tell us about risk for language learning difficulties in children with hearing loss. For intervention we need the guidance of theories of language processing and development. Over the years different hypotheses to account for DLD have been suggested, each fairly limited in scope. With deeper knowledge of factors that are important for language development a multifactorial perspective on DLD has become more prevalent, indicating a need for more individualized choices of content in intervention and how it is carried out.

Key words: Developmental Language Disorder (DLD); terminology, definitions, and criteria for DLD.

Pagrindinis pranešimas

Kristina Hannson. *Kalbos raidos sutrikimas: įvairūs terminologijos, identifikavimo ir intervencijos aspektai*

Anotacija

Nuoseklesnės terminologijos ir apibrėžimų kūrimas yra svarbus siekiant pritraukti daugiau dėmesio kalbos raidos sutrikimui. Tai vienas iš dažniausių sutrikimų vaikystėje, tačiau jis nėra pakankamai ištyrinėtas lyginant su kitais retesniais atvejais.

Projektas CATALISE suvaidino svarbų vaidmenį kuriant aiškesnį bendrą sutarimą dėl terminologijos, apibrėžimų ir kalbos raidos sutrikimo (kalbos neišsivystymo) kriterijų angliškai kalbančiose ir daugelyje kitų šalių. Kalbos raidos sutrikimo klinikiniai praktiniai rodikliai yra naudingi norint identifikuoti vaikus, kuriems

kyla kalbos mokymosi sunkumų rizika, įskaitant situacijas, kai kalbos sutrikimas gali būti sutrikimo dalis. Aš apibendrinsiu mūsų tyrimų grupės Švedijoje rezultatus apie klinikinių praktinių rodiklių naudojimą atliekant bendrąjį kalbos vertinimą ir tiriant, ką šie rodikliai gali mums pasakyti apie kalbos mokymosi sunkumų riziką vaikams, kurie neteko klausos. Norėdami atlikti intervenciją, mes turime vadovautis kalbos duomenų apdorojimo ir plėtros teorijomis. Per pastaruosius keletą metų buvo pasiūlyta įvairių kalbos raidos sutrikimo hipotezių, kurių kiekviena buvo ribotos turinio apimties. Turėdami gilesnių žinių apie veiksnius, kurie yra svarbūs kalbos raidai, daugiafaktorinė kalbos raidos sutrikimo perspektyva tapo labiau paplitusi, nurodanti labiau individualizuotų turinio ir intervencijos pasirinkimų poreikį bei tai, kaip tai atlikti.

Pagrindiniai žodžiai: kalbos raidos sutrikimas; kalbos raidos sutrikimo terminologija, apibrėžimai ir kriterijai.

Kathryn Margaret Crowe,
PhD, University of Iceland (Iceland)

Karla Washington,
assoc. prof., PhD, University of Cincinnati, USA

Kathryn Margaret Crowe, PhD, is an Adjunct at the University of Iceland, Adjunct Research Fellow at Charles Sturt University, member of the Global Young Academy, and associate editor of the journal *Speech, Language, and Hearing*. Her research focuses on multimodalism and multilingualism, children and adults with sensory loss, and assessment of multilingual and linguistically diverse children.

Karla Washington, PhD, CCC-SLP, is an associate professor at the University of Cincinnati. Her research and clinical interests focus on speech-language development for monolingual and multilingual preschoolers. Dr. Washington is active in NIH-sponsored research characterizing Jamaican children's speech productions and monolingual children's language functioning. She is an invited member of the International Expert Panel on Multilingual Children's Speech and is an Editor for *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*.

Kathryn Margaret Crowe, Karla Washington. *FOCUS: A Tool for Assessing Communication Participation in Children*

Abstract

Focus on the Outcomes of Communication Under Six (FOCUS) is a parent / clinician questionnaire designed to help evaluate changes in functional communication after a child receives speech-language therapy. The aim of the FOCUS is to measure children's communication participation in their everyday life interactions such as at home, at preschool, and in the community.

Even though FOCUS was designed as an outcome measurement tool, it is increasingly being used as a stand-alone measure of communication participation both in research studies and in clinical practice.

The FOCUS is also aligned with the *International Classification of Functioning, Disability and Health - Children and Youth (ICF-CY)* of the World Health Organization (WHO).

This presentation will provide an overview of the FOCUS, describe its psychometric properties and its use with children who use a range of languages and with multilingual children.

Key words: assessment of functional communication; **Focus on the Outcomes of Communication Under Six (FOCUS)**.

Kathryn Margaret Crowie, Karla Washington. *FOCUS: vaikų komunikacijos vertinimo instrumentas*

Anotacija

„Dėmesys vaikų iki šešerių metų amžiaus komunikacijos rezultatui“ (angl. **F**ocus on the **O**utcomes of **C**ommunication **U**nder **S**ix, FOCUS) yra klausimynas tėvams/ gydytojams, sukurtas siekiant padėti įvertinti funkcinės komunikacijos pokyčius po vaikui suteiktos kalbėjimo ir kalbos terapijos. FOCUS tikslas yra įvertinti vaikų dalyvavimą kasdienio gyvenimo sąveikų, pvz., namie, ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ir bendruomenėje, komunikacijoje.

Nepaisant to, kad FOCUS buvo sukurtas kaip rezultato įvertinimo instrumentas, jis vis labiau naudojamas kaip pavienis komunikacijos vertinimo matas tiek moksliniuose tyrimuose, tiek ir klinikinėje praktikoje.

FOCUS taip pat dera su Pasaulinės sveikatos organizacijos Tarptautine vaikų ir jaunuolių funkcionavimo, negalios ir sveikatos klasifikacija (ICF-CY).

Šiame pranešime apžvelgsime FOCUS klausimyną, apibūdinsime jo psichometrinius duomenis ir naudojimą tiek vaikų, kurie vartoja keletą įvairių kalbų, tiek ir daugiakalbių vaikų atvejais.

Pagrindiniai žodžiai: funkcinės komunikacijos vertinimas; „Dėmesys vaikų iki šešerių metų amžiaus komunikacijos rezultatui“ (angl. **F**ocus on the **O**utcomes of **C**ommunication **U**nder **S**ix, FOCUS).

Ineta Dabasinskiene, prof., PhD, Vytautas Magnus University, Lithuania

Egle Krivickaite-Leisiene, PhD, Vytautas Magnus University, Lithuania

Laura Kamandulyte-Merfeldiene, assoc. prof., PhD, Vytautas Magnus University, Lithuania

Vilma Makauskiene, assoc. prof., PhD, Vytautas Magnus University, Lithuania

Dr. **Ineta Dabasinskiene** is professor of linguistics at the Department of Lithuanian Studies and head of the Research Centre for Multilingualism at Vytautas Magnus University. Her research interests include, but are not limited to language policy and multilingualism, monolingual and bilingual language acquisition, heritage language, language education, as well as grammar and pragmatics of spoken language.

Egle Krivickaite-Leisiene, PhD, the research interests refer to psycholinguistics, native language learning, specific language disorders (SLI), bilingualism / multilingualism. Eglė is the co-author of several research studies and a number of national and international publications, as well as the participant of several national and international projects.

Laura Kamandulyte-Merfeldiene, assoc. prof., PhD, Vytautas Magnus University, the Department of Lithuanian Studies. The main areas of her research interests include psycholinguistics, first language acquisition, developmental language disorders, child-directed speech. L. Kamandulytė-Merfeldienė has published more than 50 articles in Lithuanian and international scientific journals. She has coordinated and participated in a number of national and international research projects.

Vilma Makauskiene, assoc. prof., PhD, Vytautas Magnus University (Lithuania). Speech language therapist and psychologist. Employment: Vytautas Magnus University (courses Fluency disorders, Voice disorders, Aphasia and other neurogenic disorders), VšĮ Logopedinės pagalbos centras (private practice, fluency specialisation). Membership in organizations: Lithuanian Logopedists Association, International Cluttering Association, International Fluency Association, Task Forces member in European Speech and Language Therapists Association. Author of text books „Fluency disorders“, „Speech Language and Communication Disorders“.

Abstract

In the past decades, there have been significant advances in our understanding of language acquisition and how language impacts other domains, especially those of learning and attainments. Language and communication skills are essential to children's ability to engage in social interaction, develop relationships, and advance in diverse learning experiences. Moreover, preschool or primary school children differ significantly in their linguistic performance. Thus, it is essential to monitor and evaluate the language skills of young children and identify language problems, if any, to avoid potential language problem risks.

The progressing research and practice in language acquisition have emphasized the importance of such activities as early language assessment and intervention. For them to be successfully implemented, it is crucial that psychologists, speech and language therapists, and researchers are able to assess language competencies and understand the strengths and limitations of the tools they use.

This presentation aims to demonstrate the results of the young children's language assessment "Urtė and Motiejus". The tool is used to identify children with speech and/ or language disorders, as well as to provide reference norms that help to detect and differentiate possible language impairment.

A speech and language assessment procedure was developed to study different aspects of speech and language skills in children 5-7 years old. The procedure characterizes a broad spectrum of language skills and permits the detection of deviations in language development. Part A evaluates the child's spontaneous speech during a few minutes of conversation between the child and the specialist. Additionally, it includes an interview with the parents. Part B is an assessment of speech and language skills. The assessment comprises several parts, measuring language comprehension and production of vocabulary, morphology, syntax, phonology, and narration. A group of 300 children was tested using this procedure, and the results obtained demonstrated the validity of the assessment tool.

Key words: language skills; communication skills; early language assessment and intervention.

Anotacija

Pastaraisiais dešimtmečiais įvyko reikšmingų pokyčių mūsų supratime apie kalbos išmokimą ir tai, kaip kalba daro įtaką kitoms sritims, ypač toms, kurios susijusios su mokymusi ir pasiekimais. Kalbos ir komunikacijos įgūdžiai yra vaikų gebėjimo įsitraukti į socialinę sąveiką, santykių plėtojimo bei įvairių mokymosi patirčių pažangos esminiai dalykai. Be to, ikimokyklinio ar pradinio ugdymo amžiaus vaikai labai skiriasi pagal kalbos vartojimą. Dėl šios priežasties yra svarbu stebėti ir vertinti mažų vaikų kalbos įgūdžius ir identifikuoti kalbos problemas, jei tokių yra, siekiant išvengti potencialios su kalba susijusių problemų rizikos.

Atliekami šiuolaikiniai moksliniai tyrimai ir praktika kalbos išmokimo srityje akcentuoja ankstyvojo kalbos vertinimo ir intervencijos svarbą. Kad šios veiklos būtų sėkmingai įgyvendintos, labai svarbu, kad psichologai, logopedai ir tyrėjai gebėtų įvertinti kalbines kompetencijas ir suprastų naudojamų instrumentų privalumus ir ribotumus.

Šiuo pranešimu siekiama pademonstruoti mažų vaikų kalbos rezultatų vertinimo instrumentą „Urtė ir Motiejus“. Šis instrumentas naudojamas norint identifikuoti vaikus, turinčius kalbėjimo ir/ ar kalbos sutrikimų, bei pateikti orientacines normas, kurios padėtų nustatyti ir diferencijuoti galimai esantį kalbos sutrikimą.

Kalbėjimo ir kalbos vertinimo procedūrą buvo parengta siekiant ištirti įvairius 5–7 metų amžiaus vaikų kalbėjimo ir kalbos įgūdžių aspektus. Ši procedūra apibūdina platų kalbinių įgūdžių spektrą ir leidžia nustatyti kalbos raidos sutrikimus. A dalis vertina vaiko spontanišką kalbėjimą kelių minučių trukmės pokalbio tarp vaiko ir specialisto metu. Be to, ją sudaro ir interviu su tėvais. B dalis yra skirta kalbėjimo ir

kalbos įgūdžių vertinimui. Vertinimą sudaro kelios dalys, įvertinančios kalbos supratimą ir kalbos žodyno kūrimą, morfologiją, sintaksę, fonologiją ir pasakojimą. 300 vaikų grupė buvo tiriama taikant šią procedūrą, ir gauti rezultatai pademonstravo šio vertinimo instrumento validumą.

Pagrindiniai žodžiai: kalbos įgūdžiai; komunikacijos įgūdžiai; ankstyvasis kalbos vertinimas.

PhD stud. **Marju Lahtein**, University of Tartu (Estonia)

Marju Lahtein is a practicing speech-language therapist, PhD student and junior research fellow in educational science at University of Tartu. Research focuses on the manifestation and assessment of speech sound disorders in Estonian, with a focus on childhood apraxia of speech.

Marju Lahtein. *Assessment of Childhood Apraxia of Speech: Are English-based Studies Enough?*

Abstract

Childhood apraxia of speech (CAS) is a paediatric motor speech disorder, where the planning of precise and consistent speech movements is hindered, resulting in highly unintelligible speech. No validated list of CAS characteristics exists that differentiates this disorder from other speech sound disorders, although some features, such as inconsistent errors, inappropriate prosody, and problems with coarticulation have gained some consensus among researchers and speech-language pathologists (ASHA, 2007).

Research has provided us with a reasonable description of how CAS manifests in English, but studies in other languages are scarce (Wong et al., 2020). Due to this gap in cross-linguistic research, it is unclear how applicable English-based diagnostic features are in languages other than English.

This presentation will give a short overview of assessment of CAS and issues that need to be considered when assigning a CAS diagnosis. Preliminary findings will also be presented on a cross-linguistic study that investigated how SLPs diagnose CAS in Estonian, Finnish, and Lithuanian. Language-specific issues for CAS assessment are discussed.

Key words: childhood apraxia of speech (CAS); assessment of CAS.

Marju Lahtein. *Vaikų kalbėjimo apraksijos atpažinimas ir vertinimas: ar pakanka anglų kalba grįstų tyrimų?*

Anotacija

Vaikų kalbėjimo apraksija yra vaikų kalbėjimo motorikos sutrikimas, kai tikslų ir nuoseklių kalbėjimo judesių planavimas sutrinka ir dėl šios priežasties kalba tampa sunkiai suprantama. Yra nevaliduotas vaikų kalbėjimo apraksijos charakteristikų sąrašas, kuris atskiria šį sutrikimą nuo kitų kalbėjimo garsų sutrikimų, nors dėl kai kurių požymių, pvz., nenuoseklių klaidų, netinkamos prozodijos ir koartikuliacijos problemų, buvo pasiektas bendras sutarimas tarp tyrėjų bei logopedų (ASHA, 2007).

Tyrimas padėjo mums pagrįstai apibrėžti, kaip vaikų kalbėjimo apraksija reiškiasi anglų kalboje, tačiau kitų kalbų tyrimų nėra daug (Wong et al., 2020). Esant šiai tarpkalbinių tyrimų spragai, neaišku, kaip anglų kalba grįsti diagnostiniai požymiai taikomi kitose kalbose.

Pranešime glaustai pristatysime vaikų kalbėjimo apraksijos vertinimo apžvalgą bei problemas, į kurias reikia atsižvelgti identifikuojant vaikų kalbėjimo apraksiją. Preliminarūs radiniai taip pat bus pristatyti remiantis tarpkalbiniais logopedų nustatomos vaikų kalbėjimo apraksijos tyrimais estų, suomių ir lietuvių kalbų atvejais. Aptariami kalbos nulemti probleminiai vaikų kalbėjimo apraksijos vertinimo aspektai.

Pagrindiniai žodžiai: vaikų kalbėjimo apraksija; vaikų kalbėjimo apraksijos vertinimas.

Ingrida Balciuniene, Assoc. prof., PhD, Vytautas Magnus University (Lithuania)

Dr. **Ingrida Balciuniene** is an associated professor in Lithuanian philology at the Department of Lithuanian Studies at Vytautas Magnus University, Kaunas Lithuania. Dr. Balciuniene's research interests are in the area of first language acquisition, with special interest in conversation and discourse analysis.

Ingrida Balciuniene. *Narrative Development: Transition from Preschool to School Age*

Abstract

During decades of child language studies, various methods for language assessment have been developed. Among them, *narrative analysis* has been applied widely for a number of reasons. First, narratives have a recognizable structure, and they are familiar to people of all ages; also, narratives are integral part of everyday social interactions and school activities. Thus, narrative elicitation may be considered as ecologically valid method even in the very young populations. Second, narratives play a critical role in development of discourse, literacy, and socialization. Children's narrative skills are considered a key resource when children begin transition from oral to written communication; moreover, narrative skills may be recognized as predictor of literacy attainment. Following a number of previous studies, one can state, that narrative discourse should be a major component of assessment and intervention for children with language disorders.

In our study, we assessed 24 Lithuanian typically developing monolingual children of a pre-primary school age and collected 48 fiction narratives according to two picture sequences. We aimed at evaluation microstructural measures such as general productivity, lexical diversity, and syntactic complexity. Individual measures and sub-measures were submitted to statistical descriptive and correlational analysis.

The results confirmed that narrative microstructural skills were completely (or almost completely) acquired at the pre-primary school age. With a few exceptions, general productivity indexes were quite high and semantic analysis indicated wide-ranging lexical diversity. Complex syntactic structures (especially causal and temporal clauses) were still difficult to produce, but even these skills were at the final stages of acquisition.

Key words: narrative development; narrative analysis; (pre)school age children.

Ingrida Balčiūnienė. *Pasakojimo raida: perėjimas nuo ikimokyklinio link mokyklinio amžiaus*

Anotacija

Keletą dešimtmečių tyrinėjant vaikų kalbą, buvo taikomi ir plėtojami įvairūs kalbos vertinimo metodai. Vienas iš jų, *rišliojo pasakojimo analizė*, plačiai taikoma dėl kelių priežasčių. Pirmiausia, rišlieji pasakojimai turi atpažįstamą struktūrą ir jie suprantami įvairaus amžiaus žmonėms; be to, rišlieji pasakojimai yra kasdienės socialinės komunikacijos ir mokykloje atliekamų veiklų integrali dalis. Dėl šios priežasties rišliojo pasakojimo skatinimas gali būti traktuojamas kaip ekologiškai validus metodas netgi labai jauno amžiaus

populiacijoje. Antra, rišlieji pasakojimai vaidina svarbų vaidmenį plėtojant diskursą, ugdant raštingumą ir socializavimąsi. Vaikų rišliojo pasakojimo įgūdžiai yra laikomi pagrindiniais šaltiniais vaikams pradėdant pereiti nuo žodinės link rašytinės komunikacijos; be to, rišliojo pasakojimo įgūdžiai gali būti pripažįstami raštingumo pasiekimus liudijančiais rodikliais. Remiantis ankstesniais tyrimais, galima teigti, kad rišliojo pasakojimo diskursas turėtų būti pagrindinis vaikų, turinčių kalbos sutrikimų, vertinimo ir intervencijos komponentas.

Mūsų atliktame tyrime įvertinome 24 tipišką raidos priešmokyklinio amžiaus lietuvių vaikus, vartojančius vieną kalbą, ir surinkome 48 kūrybinius rišliuosius pasakojimus, sukurtus remiantis dvejomis paveikslėlių sekomis. Mes siekėme įvertinti mikrostruktūrinius elementus, t. y. bendrąjį produktyvumą, leksinę įvairovę ir sintaksinį sudėtingumą. Individualūs vertinami elementai ir jų komponentai buvo analizuojami taikant statistinę aprašomąją ir koreliacinę analizę.

Gauti rezultatai patvirtino, kad rišliojo pasakojimo mikrostruktūriniai įgūdžiai buvo visiškai (arba beveik visiškai) įgyti priešmokykliniame amžiuje. Esant keletui išimčių, bendro produktyvumo rodikliai buvo pakankamai aukšti, ir semantinė analizė parodė plataus spektro leksinę įvairovę. Vis dar sunkiai buvo konstruojamos sudėtingos sintaksinės struktūros (ypač priežastiniai ir laiko sakiniai), tačiau net ir šie įgūdžiai buvo pasiekę galutinę išmokimo stadiją.

Pagrindiniai žodžiai: rišliojo pasakojimo raida; rišliojo pasakojimo analizė; (iki)mokyklinio amžiaus vaikai.

Kristine Stadskleiv, assoc. prof., PhD, University of Oslo (Norway)

Kristine Stadskleiv is neuropsychologist, an associate professor at the Department for Special Needs Education, University of Oslo. Her clinical work involves assessment of cognition and communication at the Department of Neurosciences for Children, Oslo University Hospital. She is in charge of offering systematic follow-up of cognition through the Norwegian Cerebral Palsy Quality and Surveillance Registry (NorCP). Her research areas are AAC and cognitive development of children with various neurodevelopmental disorders.

Keynote speech:

Kristine Stadskleiv. *Comprehensive Assessment of Communication in Children with Severe Speech and Motor Impairments*

Abstract

Background. Children with severe speech and motor impairments are in need of a form of augmentative and alternative communication (AAC) known as aided communication. There are many forms of aided communication, so for each child the intervention must be tailored to the needs of that particular child. This requires a thorough assessment. Despite this, many of the children are not assessed.

Method and results. Data comes from two research projects. The first concerns the use the standardized test C-BiLLT, which is a test of receptive language, and how this can be used for children with severe speech and motor impairments. The second, which is based upon data from the international project Becoming an Aided Communicator (BAC), will present tasks for assessment of aided language comprehension and pragmatic skills.

Conclusion. Lack of communicative opportunities restrict possibilities for participation and learning outcomes will be negatively affected if children cannot express their understanding. Provision of AAC that is based upon a comprehensive assessment is the first step towards providing children with real opportunities for participation, inclusion and learning.

Key words: severe speech and motor impairments; augmentative and alternative communication (AAC) - aided communication; test of receptive language; assessment of aided language comprehension and pragmatic skills.

Pagrindinis pranešimas
Kristine Stadskleiv. Vaikų, turinčių žymių kalbėjimo ir motorikos sutrikimų, komunikacijos vertinimas

Anotacija

Pagrindimas. Vaikams, turintiems žymių kalbėjimo ir motorikos sutrikimų, reikia augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos formų, dar vadinamų komunikacija taikant įvairias pagalbines priemones. Yra įvairių komunikacijos taikant pagalbines priemones formų, todėl intervencija kiekvieno vaiko atveju privalo būti pritaikyta pagal to vaiko poreikius. Tokiu atveju būtinas kruopštus įvertinimas. Nepaisant to, daugelis vaikų nėra įvertinami.

Metodas ir rezultatai. Duomenys buvo surinkti dviejų mokinių tyrimų projektų metu. Pirmasis buvo skirtas tirti standartizuoto testo C-BiLLT, kuriuo įvertinimas kalbos suvokimas, naudojimą bei galimą taikymą vaikų, turinčių žymių kalbėjimo ir motorikos sutrikimų, atveju. Antrasis, grindžiamas tarptautinio projekto „Kaip tapti pagalbine priemone taikančiu komunuotoju“ (angl. Becoming an Aided Communicator, BAC) duomenimis, pateikia kalbos, reiškiamos taikant pagalbines priemones, supratimo ir pragmatinių įgūdžių vertinimo užduotis.

Išvada. Komunikavimo galimybių stoka apriboja galimybę dalyvauti ir daro neigiamą įtaką siekiamiems mokymosi rezultatams, jei vaikai negali išreikšti savo supratimo. Augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos pagalba, grindžiama išsamiu vertinimu, yra pirmas žingsnis suteikiant vaikams realias galimybes dalyvauti, įsitraukti ir mokytis.

Pagrindiniai žodžiai: žymūs kalbėjimo ir motorikos sutrikimai; augmentinė ir alternatyvioji komunikacija, taikant įvairias pagalbines priemones; girdimos kalbos suvokimo nustatymas; kalbos, reiškiamos taikant įvairias pagalbines priemones, suvokimo ir pragmatinių įgūdžių vertinimas.

Jessica Gormley, PhD, CCC-SLP, University of Nebraska, Omaha (USA)

Jessica Gormley, PhD, CCC-SLP is an Assistant Professor at the University of Nebraska Medical Center's Munroe-Meyer Institute. Her interests center upon improving interactions among people with limited speech, their families, and staff in health care settings. Through Jessica's research, she aims to develop and evaluate strategies (e.g., augmentative and alternative communication tools and trainings) to equip health care providers to become effective communication partners with people with complex communication needs.

Jessica Gormley. Strategies to Train Parents, Caregivers and Healthcare Providers to Use Augmentative and Alternative Communication Supports

Abstract

Communication is the essence of human life (Light, 1997); however, some children are not able to communicate using speech alone. Instead, they rely on augmentative alternative communication (AAC) strategies such as pictures, gestures, or speech-generating technology to interact with the world and connect with others. Children who use AAC interact with a variety of communication partners including their family, caregivers, and healthcare providers and each of these partners must be fully equipped with the knowledge and skills to use AAC supports to ensure that the child can fully participate in daily activities.

Using AAC supports is not necessarily an intuitive process and partners benefit from training to implement AAC. Guided by recent research and technology advancements, this session will provide practical strategies for speech-language therapists to train caregivers to use AAC supports.

Specifically, the following topics will be discussed: communication partner instruction models, application of just-in-time AAC trainings, and ways to create meaningful training opportunities through family and healthcare partnerships.

Key words: augmentative alternative communication (AAC); communication partner instruction models; application of just-in-time AAC trainings.

Jessica Gormley. *Strategijos, skirtos mokyti tėvus, globėjus ir sveikatos priežiūros specialistus naudoti augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos priemonėmis*

Anotacija

Komunikavimas yra žmogaus gyvenimo esmė (Light, 1997); tačiau kai kurie vaikai nesugeba komunikuoti vartodami vien tik kalbą. Tokiu atveju jie pasitelkia augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos (AAK) strategijas, pvz., paveikslėlius, gestus ar kalbėjimo generavimo technologiją, kad sąveikautų su pasauliu ir užmegztų ryšį su kitais asmenimis. Vaikai, kurie naudoja augmentinę ir alternatyviają komunikaciją, sąveikauja su įvairiais komunikacijos partneriais, tarp jų ir šeimos nariais, globėjais, sveikatos priežiūros darbuotojais, ir kiekvienas iš šių partnerių privalo turėti pakankamai žinių ir įgūdžių, kad galėtų naudotis pagalbinėmis augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos priemonėmis, siekdami užtikrinti, kad vaikas visavertiškai dalyvautų kasdienėse veiklose.

Augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos priemonių naudojimas ne visada yra intuityvus procesas ir partneriams nebūtinai padeda teikiami mokymai apie augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos priemonių naudojimą. Remiantis naujausiais moksliniais tyrimais ir technologine pažanga, šiose mokymų sesijose logopedai mokomi praktinių strategijų, kaip mokyti globėjus naudoti augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos priemonėmis.

Bus aptariamos šios temos: komunikacijos partnerio mokymo modeliai, pačiu laiku vykdomų augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos mokymų teikimas ir būdai, siekiant sukurti prasmingo mokymo galimybes šeimos ir sveikatos priežiūros specialistų bendradarbiavimo dėka.

Pagrindiniai žodžiai: augmentinė ir alternatyvioji komunikacija; komunikacijos partnerio mokymo modeliai; pačiu laiku vykdomų augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos mokymų teikimas.

Marina Petrakova, certified Audiology and Speech-Language pathologist, VREACH founder, Latvia

Paula Jansone, Certified Audiology and Speech-Language pathologist, Latvia

Marina Petrakova is Certified Audiology and Speech-language pathologist with over 6 years of work experience in logopedics, advanced technology, and digital tools use in clinical rehabilitation settings. VREACH VR-based tool for rehabilitation founder.

Paula Jansone, a certified audiology and speech-language pathologist focusing on diagnostics, correction and rehabilitation of communication skills, speech, and language disorders in individuals of any age, and VREACH VR-based tool for rehabilitation practising expert.

Marina Petrakova, Paula Jansone. *The Outcomes in the Fields of Speech, Language and Cognitive Skills Therapy in the Onsite and Remote Setup Environments of Virtual Reality*

Abstract

Throughout the year, a specialist in medical rehabilitation with a specialization in the fields of language, speech and communication provided SLP services for children aged 5 to 12 years using a highly innovative technological tool that allows diagnosis and correction in both on-site conditions and online using a specific virtual reality environment that enables to obtain objective and physiological data on the child's condition in real-time and provides him with individualized therapy.

The results obtained provide the complete understanding and the manifestation of the speech therapy service of the future, based on evidence-based science, design thinking, results and feedback from both the specialist himself and the parents of the children. Using this tool, the specialist managed to establish deep contact and cooperation with 100% of patients already in the first session (5 out of 10 had an autism spectrum and communication disorders, 9 out of 10 had expressive speech disorder and language disorder, one child was non-verbal and communicated using non-verbal communication - non-related sounds). The specialist received various data on the condition of the child in a virtual environment in real-time - the degree of immersion, attention level, physical / motor activity (gross and fine), breathing, eye pupil tracking etc., which allowed to provide in real-time changing and structured therapy based on child reactions and behaviour. It leads to the most impactful child behaviour exposure and performance, which can not be possible in real life due to different environmental, conditional and other therapy limitations. As a result, SLP goals were reached 70% faster than it would take without mentioned tools use, and parents and specialist feedback positively evaluated the level of collaboration between each other.

In this poster, we would like to provide general information on therapy structure, goals, results, procedure and all parts feedback regarding the impact on the discussed technological tool and patients` quality of life transformations. In this poster, we would like to provide general information on therapy structure, goals, results, procedure and all parts feedback regarding the impact on the discussed technological tool and patients` quality of life transformations. As well as give a perception on how remote SLP therapy can be delivered in virtual reality remote settings, reducing the lack of specialists in non-capital cities and providing therapy in the regions where therapy was not available before.

Key words: speech, language and cognitive skills therapy; remote and virtual environments.

Marina Petrakova, Paula Jansone. Logopedinės pagalbos ir kognityvinių įgūdžių ugdymo, kontaktinėje ir nuotolinėje virtualios realybės aplinkoje, rezultatai

Anotacija

Metų eigoje medicininės reabilitacijos specialistas, kurio specializacija yra kalba, kalbėjimas ir komunikacija, teikė logopedinę terapiją vaikams nuo 5 iki 12 metų amžiaus, naudodamas inovatyvius technologinius instrumentus, kurie leido atlikti diagnozę ir įveiką tiek kontaktiniu, tiek ir nuotoliniu būdu, naudojant specialią nuotolinę virtualios realybės aplinką, įgalinančią surinkti objektyvius ir psichologinius duomenis apie vaiko būklę realiu laiku ir suteikiančią vaikui individualizuotą terapiją.

Gauti rezultatai rodo visapusišką logopedijos paslaugų suvokimą ir raišką ateityje, remiantis įrodymais grįstu mokslu, apgalvotu planavimu, rezultatais ir grįžtamoju ryšiu iš paties specialisto ir vaikų tėvų. Naudodamas šį instrumentą, specialistas sugebėjo užmegzti glaudų kontaktą ir bendradarbiavimą su 100% pacientų (5 iš 10 vaikų turėjo autizmo spektro ir komunikacijos sutrikimų, 9 iš 10 turėjo žymų kalbėjimo ir kalbos sutrikimą, vienas vaikas nekalbėjo ir vartojo neverbalinę komunikaciją – nesusijusius garsus) jau pirmos sesijos metu. Specialistas surinko įvairius duomenis apie vaiko būklę komunikuojant virtualioje aplinkoje realiu laiku: įsitraukimo laipsnį, dėmesio sutelkimo laipsnį, fizinį/ motorikos aktyvumą (stambiosios ir smulkiosios motorikos), kvėpavimą, akių vyzdžių judesius ir kt., ir tai sudarė galimybes teikti kintančią ir struktūruotą terapiją realiu laiku, grįstą vaiko reakcijomis ir elgsena. Tai reikšmingai lemia vaiko elgsenos atsiskleidimą, kas nebūtų įmanoma realiu laiku dėl skirtingų aplinkos, sąlygų ir kitų terapijos ribotumų. Šio instrumento taikymo dėka logopedinės veiklos tikslai buvo pasiekti 70% greičiau nei būtų užtrukę nenaudojant šio instrumento, o grįžtamąjį ryšį pateikę tėvai ir specialistas teigiamai įvertino jų bendradarbiavimą.

Pranešime norėtume pateikti bendrą informaciją apie terapijos struktūrą, tikslus, rezultatus, procedūrą ir visų dalyvių grįžtamąjį ryšį apie aptarto technologinio instrumento naudą bei tėvų gyvenimo kokybės transformacijas. Be to, pasidalyti informacija apie tai, kaip nuotoliniu būdu teikiama logopedinė pagalba gali būti teikiama virtualios realybės aplinkoje, sumažinant specialistų trūkumą mažesniuose miestuose ir suteikiant pagalbą regionuose, kuriuose ji nebuvo teikiama anksčiau.

Pagrindiniai žodžiai: kalbėjimo, kalbos ir kognityvinių įgūdžių terapija; nuotolinė ir virtuali aplinkos.

Shari DeVeney, University of Nebraska, Omaha (USA)

Shari DeVeney, Ph.D., CCC-SLP, is an associate professor in the Special Education and Communication Disorders department at the University of Nebraska at Omaha. Prior to obtaining her doctorate degree, she spent 10 years as a practicing school-based speech-language therapist, working mainly in educational settings in the United States. Her primary research focus involves identifying early communication risks associated with speech and language development and advancing evidence-based assessment and intervention practices for young children with communication delays. She teaches undergraduate and graduate coursework in pediatric language impairments and speech sound disorder.

Shari DeVeney. *Speech Sound Disorder Intervention Approaches for School-age Students*

Abstract

Speech sound disorders (SSD) represent one of the most common communication impairments across pediatric populations. Even so, SSD is often considered to be of minor concern in a child's development. On the contrary, children with SSD are at substantial risk for long-term negative literacy, language, and social outcomes. Because of this, it's critical we implement evidenced-based treatment and have varied SSD intervention strategies we can utilize with proficiency and confidence. To that end, one of the most important decisions speech-language therapists (SLTs) make when treating children with SSD is the intervention approach to use.

In this seminar, I will review evidence-based treatment approaches best suited for different subtypes of SSD. The main objective of this seminar is to provide SLTs with current and evidence-based information about intervention approaches so they can match the right intervention with each child's needs.

Additionally, I hope to motivate SLPs to use a variety of SSD intervention approaches in their clinical practice and connect them with resources they can use to learn more about different approaches.

Key words: speech sound disorders (SSD); communication impairments; evidenced-based treatment; intervention approaches.

Shari DeVeney. *Mokyklinio amžiaus vaikų garsų tarimo sutrikimų įveikimo požiūriai*

Anotacija

Garsų tarimo sutrikimai yra vienas iš dažniausių vaikų komunikacijos sutrikimų. Nepaisant to, garsų tarimo sutrikimas dažnai laikomas mažiau svarbia vaiko raidos problema. Priešingai, vaikams, turintiems garsų tarimo sutrikimų, kyla didelė rizika patirti ilgalaikės neigiamas raštingumo, kalbos vartojimo ir socialines pasekmes. Dėl šios priežasties yra labai svarbu kvalifikuotai ir užtikrintai teikti įrodymais grįstą logopedinę pagalbą ir įvairias garsų tarimo sutrikimų įveikimo strategijas. Vienas svarbiausių sprendimų, kuriuos

logopedai priima dirbdami su vaikais, turinčiais garsų tarimo sutrikimų, yra susiję su taikomais tų sutrikimų įveikimo požiūriais.

Pranešime apžvelgsiu įrodymais grįstus įveikimo požiūrius, kurie geriausiai tinka skirtingais garsų tarimo sutrikimų atvejais. Pagrindinis pranešimo tikslas yra supažindinti logopedus su naujausia ir įrodymais grįsta informacija apie įveikimo požiūrius, kad specialistai galėtų priderinti tinkamą intervenciją prie kiekvieno vaiko poreikių.

Be to, tikiuosi, kad motyvuosiu logopedus taikyti įvairius garsų tarimo sutrikimų įveikimo požiūrius savo praktinėje veikloje ir sieti juos su prieinamais ištekliais, kuriais gali naudotis siekdami daugiau sužinoti apie skirtingus požiūrius.

Pagrindiniai žodžiai: garsų tarimo sutrikimai; komunikacijos sutrikimai; įrodymais grįstas įveikimas; įveikimo požiūriai.

Simona Daniute, PhD student, lect., Vilnius University Siauliai Academy (Lithuania)

Daiva Kairiene, assoc. prof. PhD, Vytautas Magnus University (Lithuania)

Simona Daniute is PhD student in the Vilnius University Siauliai Academy (Lithuania). She works as lecture at Vytautas Magnus University Education Academy and has a SLT experience of working with pre-school and school age children as well. Research fields: speech and language disorders in children (speech sound disorders, spoken and written language disorders and others); evidence based practice in speech and language therapy. Simona is involved in various profession activities, published journal articles and did presentations across the country and internationally. Bord member of Lithuanian Logopedists' Association.

Daiva Kairiene is the assoc. professor in Vytautas Magnus University, Education Academy (Lithuania), also actively participating in Lithuanian Association of SLTs' and representing their professional interests at national and international levels. She is a delegate of LLA at the European Association of Speech and Language Therapy (ESLA). Her research and practical interests are mostly related to children's speech and language disorders, as she is acting as SLT practitioner in kindergarten.

Simona Daniute, Daiva Kairiene. *Evidence Based Phonological Disorder Treatment Strategies: "Why SLTs do what they do"?*

Abstract

Phonological disorder is one of the most common speech sound disorder in children. Many treatment strategies of speech sound disorders (including phonological disorder) have been described in the scientific literature (Baker, McLeod, 2011; Wren ir kt. 2018). However, the reasoning underpinning treatment selections is not well known (McCurtin, Healy, 2016).

The main objectives of the presentation are: 1) to reveal the most commonly used strategies of phonological disorder treatment in speech and language therapy practice; 2) based on the components of evidence-based practice, find out why SLTs choose to use these strategies.

Statistical analysis of quantitative data has been carried out: descriptive statistic (mean and standard deviation); exploratory and confirmatory factor analysis; linear regression analysis. A total of 162 SLTs from Lithuania participated in the electronic survey research.

First of all, the report will include applied strategies of phonological disorder treatment in Lithuania. SLTs use not only phonologically-based approaches but also motor-based approaches. For example, traditional articulation therapy was identified between five most popular treatment strategies. It is important to note, that oral motor exercises were identified as often used strategy by clinicians. After that, the focus of presentation is on understanding why do SLTs choose strategies they do. The choice to apply strategies is related to the components of evidence-based practice: practical experience, the needs and opinions of the child or his / her family, data of the scientific researches and professional context as well. The results of the study confirmed that SLTs who less believe in scientific evidence more often used motor-based approaches for treatment of phonological disorder, and SLTs who more believe in scientific

evidence - phonologically-based approaches. All findings will be discussed in more detail way in the report as well.

Key words: phonological disorder; evidence-based practice; treatment strategies; clinical decision making.

Simona Daniutė, Daiva Kairienė. Įrodymais grįstos fonologinio sutrikimo įveikimo strategijos: „kodėl logopedai daro tai, ką daro?“

Anotacija

Fonologinis sutrikimas yra vienas dažniausių vaikų garsų tarimo sutrikimų. Daug šių sutrikimų (įskaitant ir fonologinį sutrikimą) įveikimo strategijų buvo aptarta mokslinėje literatūroje (Baker, McLeod, 2011; Wren ir kt. 2018). Nepaisant to, įveikimo strategijos pasirinkimo pagrindimas nėra pakankamai ištirtas (McCurtin, Healy, 2016).

Pagrindiniai šio pranešimo uždaviniai: 1) atskleisti dažniausiai logopedinėje praktikoje taikomas fonologinio sutrikimo įveikimo strategijas; 2) remiantis įrodymais grįstos praktikos komponentais, nustatyti, kodėl logopedai pasirenka taikyti šias konkrečias strategijas.

Buvo atlikta kiekybinių tyrimų statistinė analizė: aprašomoji statistika (vidurkis ir standartinis nuokrypis); tiriančioji ir patvirtinančioji faktorinė analizė; tiesinė regresinė analizė. Elektroninėje apklausoje iš viso dalyvavo 162 Lietuvos logopedai.

Pirmiausia, pranešime bus pateikiamos fonologinio sutrikimo įveikimo strategijos, taikomos Lietuvoje. Paaikškėjo, kad logopedai taiko ne tik fonologiniu mokymu(si) grįstą požiūrį, bet ir motoriniu mokymu(si) grįstą prieigą. Pavyzdžiui, tradicinė artikuliacijos terapija (tradicinė garsų tarimo mokymo strategija) buvo nustatyta tarp penkių populiariausių sutrikimo įveikimo strategijų. Svarbu pastebėti, kad artikuliacinės motorikos lavinimo pratimai buvo praktikų dažnai taikoma strategija. Pristatyme akcentuojamas svarstymas, kodėl logopedai pasirenka būtent tokias strategijas. Pasirinkimas taikyti strategijas yra susijęs su įrodymais grįstos praktikos komponentais: praktine patirtimi, vaiko ar jo/ jos šeimos poreikiais ir nuomonėmis, mokslinių tyrimų duomenimis ir profesiniu kontekstu. Tyrimo rezultatai patvirtino, kad logopedai, kurių veikloje mokslinių įrodymų raiška mažesnė, fonologiam sutrikimui įveikti dažniau taikė motoriniu mokymu(si) grįstas strategijas, o tie logopedai, kurių mokslinių įrodymų raiška didesnė – fonologiniu mokymu(si) grįstas. Visi tyrimo rezultatai bus aptarti detaliau.

Pagrindiniai žodžiai: fonologinis sutrikimas; įrodymais grįsta praktika; įveikimo strategijos; praktinis sprendimų priėmimas.

Sarmite Tūbele, prof., PhD, University of Latvia (Latvia)

Sarmīte Tūbele is a professor at the University of Latvia, faculty of Education, psychology and art, department of Educational sciences and pedagogical innovations. Involved in the teacher education in the field of speech therapy and special needs education, working with students in all levels – bachelor, master and doctoral programs. Author of many books, scientific articles, methodological materials in speech therapy and special needs education, also on inclusive approach. Main scientific interests – dyslexia, autism spectrum disorders, learning disabilities and others. Board member of the Latvia's Logopedist association, experience of delivering lectures in many European countries.

Sarmite Tūbele. *Failure in Writing due to Spoken Language Disorders*

Abstract

Presentation is devoted to speak about problems in writing linked to the quality of spoken language. Writing to many people seems difficult and hard to acquire. Nevertheless some difficulties are based on spoken language and phonological disorders. Without the help of speech therapist such failure in writing will be durable and child's wellbeing endangered.

Some aspects of spoken language and phonological problems will be presented and its relationship with writing acquisition described.

Methods used are theoretical literature review analysing Google Scholar articles published in 2021–2022 by some keywords (failure in writing, spoken language disorders, phonological disorders); and analysis of written patterns (28 dictations and 28 self-dependent works, total 56) of first and second grade students.

Latvian is transparent language, nevertheless grammar is not very easy to learn and to take into account. If a child has problems both in expressive and receptive language and mainly in grammatical area, his independently formed sentences are not acceptable according to the language grammar rules, his written works will be the same. Problems in writing arise also with poor phonological development. Speech therapists are able to find the differences between language problems in children and other causes of mistakes in written works.

Main findings correlate spoken language disabilities, phonological disorders in children with writing problems which are diminished with the purposeful sessions of speech therapist.

Key words: failure in writing; phonological disorders; speech therapy; spoken language disabilities; writing skills acquisition.

Sarmite Tubele. *Sakytinės kalbos sutrikimų nulemti rašymo sunkumai*

Anotacija

Pranešimas yra skirtas aptarti rašymo problemas, susijusias su sakytinės kalbos kokybe. Daugeliui žmonių atrodė, kad sunku yra išmokti rašyti. Nepaisant to, kai kurie sunkumai yra nulemti sakytinės kalbos ir fonologinių sutrikimų. Be logopedo pagalbos tokie rašymo sunkumai tęstųsi ilgą laiką ir tai sąlygotų riziką vaiko gerovei.

Bus pristatytos kai kurios sakytinės kalbos ir fonologinės problemos bei jų sąsaja su aptariamu mokymusi rašyti.

Taikyti metodai yra teorinės literatūros apžvalga analizuojant straipsnius, rastus naudojantis Google Scholar paieškos sistema, publikuotus 2021–2022 metais, pažymėtus tyrimui aktualiais pagrindiniais žodžiais (rašymo sunkumai, sakytinės kalbos sutrikimai, fonologiniai sutrikimai); bei pirmos ir antros klasių mokinių rašytinius tekstus (28 diktantus ir 28 savarankiškus rašto darbus, iš viso 56).

Latvių kalba yra aiški kalba, tačiau gramatiką nėra labai lengva išmokti ir įsidėmėti. Jei vaikui kyla problemų išreiškiant ir priimant kalbą, ir tai dažniausiai yra gramatikos srities situacija, jo/ jos savarankiškai sudaryti sakiniai nėra priimtini pagal kalbos gramatikos taisykles, jo/ jos rašto darbai bus vienodi. Rašymo problemų taip pat kyla dėl nepakankamos fonologinės raidos. Logopedai geba nustatyti skirtumus tarp vaikų kalbos problemų ir kitų priežasčių, kurios lemia klaidas rašto darbuose.

Pagrindiniai radiniai koreliuoja vaikų sakytinės kalbos sutrikimus, fonologinius sutrikimus su rašymo problemomis, kurias galima sušvelninti logopedo vedamų tikslingų užsiėmimų dėka.

Pagrindiniai žodžiai: rašymo sunkumai; fonologiniai sutrikimai; logopedija; sakytinės kalbos sutrikimai; rašymo įgūdžių mokymasis.

5th PLENARY SESSION. *SPEECH AND LANGUAGE THERAPY IN GERIATRICS AND ADULTHOOD*

Anna Volkmer, PhD, National Hospital for Neurology and Neurosurgery, University College London (United Kingdom)

PhD **Anna Volkmer** is a clinical academic speech and language therapist. Anna works clinically with people with dementia and their families at the National Hospital for Neurology and Neurosurgery in London. She also works as a lecturer and researcher in the department of Language and Cognition at University College London, teaching on the role of the speech and language therapist in dementia and developing interventions to help people with dementia, particularly people with language led dementias (Primary Progressive Aphasia), have better conversations.

Keynote speech:

Anna Volkmer. *Speech and Language Therapy for Progressive Language Led Dementias*

Abstract

Dementia represents the biggest expanding caseload for speech and language therapist. This is because of an increase in the number of people living longer, and therefore at increased risk of dementia. Devastatingly, dementia can have a profound impact on language and communication, and consequently quality of life. Speech and language therapists have become critical in supporting the differential diagnosis in certain language led dementias, called primary progressive aphasia.

Crucially speech and language therapy is often the only intervention available for people with primary progressive aphasia. Yet there remain many barriers for people with dementia in accessing speech and language therapy. This talk will provide an overview of language in dementia, focusing specifically on primary progressive aphasia and the current research evidence on interventions in this area.

Key words: dementia; progressive aphasia; impact on language and communication; accessibility of speech and language therapy.

Pagrindinis pranešimas

Anna Volkmer. Logopedinė pagalba progresuojančios kalbinės demencijos atveju

Anotacija

Demencija yra labiausiai didėjanti atvejų grupė, kuria pasižymi logopedų klientai. Taip yra dėl didėjančio ilgaamžių žmonių skaičiaus ir tokios situacijos sąlygojamos padidėjusios rizikos susirgti demencija. Neišvengiamai demencija gali turėti didelės įtakos kalbai ir komunikacijai bei lemti gyvenimo kokybę. Logopedai atlieka ypač svarbų vaidmenį teikdami pagalbą esant diferencinei diagnozei tam tikrais su kalba susijusių demencijos atvejais, vadinamais pirmine progresuojančia afazija.

Logopedija dažnai yra vienintelė galima intervencija žmonėms, kuriems nustatyta pirminė progresuojanti afazija. Tačiau iškyla įvairių trikdžių demencija sergantiems asmenims, norintiems gauti logopedo teikiamas paslaugas. Pranešime bus pateikiama kalbos demencijos atveju apžvalga, ypač akcentuojant pirminę progresuojančią afaziją ir turimus mokslinius įrodymus apie intervencijas šioje srityje.

Pagrindiniai žodžiai: demencija; progresuojanti afazija; poveikis kalbai ir komunikacijai; logopedijos prieinamumas.

Mark Jayes, PhD, Manchester Metropolitan University (United Kingdom)

PhD **Mark Jayes** is a Research Fellow in Communication Disability at Manchester Metropolitan University in the UK. His research focuses on access to information and decision-making for people with communication disabilities. Mark is a qualified SLT with 15 years' experience of working with adults with communication and swallowing disabilities. He represents the Royal College of Speech and Language Therapists at the European Speech and Language Therapy Association.

Mark Jayes. *The SLT Role in Supporting People with Communication Disabilities to Make Decisions*

Abstract

In this presentation, Mark will explore the complexities of the SLT role in assessing the mental (decision-making) capacity of people with communication disabilities.

Mark will provide background information about the clinical, legal and policy contexts surrounding supported decision-making and mental capacity in the UK and present evidence relating to current practice in health and social care settings. He will argue that people with communication disabilities are a vulnerable group, who may be excluded from decision-making or asked to make uninformed decisions. He will discuss the challenges of accessing specialist decision-making support from SLTs and managing SLT resources to provide this support.

Finally, he will describe the development of the MCAST, a toolkit designed to support multidisciplinary colleagues to complete mental capacity assessments for people with communication disabilities.

Key words: assessment of the mental (decision-making) capacity; people with communication disabilities.

Mark Jayes. *Logopedinės pagalbos svarba padedant komunikacijos sutrikimų turintiems žmonėms priimti sprendimus*

Anotacija

Pranešime bus apžvelgiamas logopedų kompleksinis vaidmuo vertinant žmonių, turinčių komunikacijos sutrikimų, protinius gebėjimus (priimti sprendimus).

Bus pateikiama informacija apie praktinius, teisinius ir politinius kontekstus, kurie lemia sprendimų priėmimą, kuris atliekamas teikiant tam tikrą pagalbą, bei protinius gebėjimus Jungtinės Karalystės atveju ir įrodymus, susijusius su šiuolaikine praktika sveikatos ir socialinės priežiūros srityje. Bus diskutuojama apie tai, kad žmonės, turintys komunikacijos sutrikimų, priskiriami pažeidžiamų asmenų grupei ir jie gali būti nušalinami nuo sprendimų priėmimo arba jų gali būti paprašoma priimti sprendimus nesiremiant išorine informacija. Pranešime bus aptariami iššūkiai, kylantys sprendimą priimančiam asmeniui norint sulaukti pagalbos iš logopedo ir naudojantis logopedo ištekliais teikiant tokią pagalbą.

Galiausiai, bus pristatomas instrumento „MCAST“, skirto padėti įvairių sričių kolegoms atlikti asmenų, turinčių komunikacijos sutrikimų, protinių gebėjimų vertinimą, kūrimas.

Pagrindiniai žodžiai: protinių gebėjimų (sprendimų priėmimo) vertinimas; žmonės, turintys komunikacijos sutrikimų.

Aaro Nursi, PhD student, University of Tartu (Estonia)

Aaro Nursi graduated from University of Tartu in 2011 as a speech therapist. After graduation he worked as a speech therapist in the neurology departments of East Tallinn Central Hospital, West Tallinn Central Hospital and Tartu University Hospital. He continues to further his level of expertise by taking part in professional training events and conferences in Estonia and abroad. He is currently pursuing a PhD in medical sciences at the University of Tartu, where he is developing a methodology for assessing language disorders associated with having a stroke. He has earned the highest level of professional qualification as a speech therapist with specializing in neurogenic communication and swallowing disorders. At the moment he works as a speech therapist in the nutrition department of the Rehabilitation and Palliative Care Clinic of the North Estonia Regional Hospital and Confido Medical Centre in Tallinn.

Aaro Nursi. Speech and Swallowing Disorders in Patients with Progressive Neurological Diseases

Abstract

Speech and swallowing disorders are often associated with neurodegenerative diseases. In order to effectively support these patients, a speech therapist must first understand the manifestation and progression of the disease. It is important for the patients to be able to express their wishes and thoughts despite their communication disorder. Speech and swallowing therapy usually begins when a patient develops initial speech and swallowing related complaints. A speech therapist with his/her team members must ensure that the patient's swallowing is effective, safe and ethical throughout the treatment process.

The task of the speech therapist is to dynamically assess the patient's swallowing function, to perform compensatory swallowing therapy, to provide general psychological support, and to teach and advise the medical staff as well the patient's family. A speech therapist can also help patients find ways to improve their speech intelligibility and help them choose appropriate ways to communicate even if the oral speech is severely impaired. An alternative to oral feeding is combined feeding and the choice of an alternative feeding method at a later stage of the disease (enteral, parenteral feeding). Prerequisites for a successful intervention are: competence and experience of a speech therapist, good communication skills, creativity, team approach, availability of instrumental swallowing studies (MBS, FEES studies) and also readiness to provide distance services.

Key words: speech and swallowing disorders; neurodegenerative diseases; speech intelligibility.

Aaro Nursi. *Progresuojančiomis neurologinėmis ligomis sergančių pacientų kalbėjimo ir rijimo sutrikimai*

Anotacija

Kalbėjimo ir rijimo sutrikimai yra dažnai susiję su neurodegeneracinėmis ligomis. Siekdamas veiksmingai padėti pacientams, logopedas turi pirmiausia suprasti šios ligos požymius ir progresavimą. Svarbu, kad pacientai galėtų išreikšti savo pageidavimus ir mintis nepaisant jų komunikacijos sutrikimo. Kalbėjimo ir rijimo terapija dažniausiai prasideda tada, kai pacientas išreiškia pirminius nusiskundimus apie kalbėjimą ir rijimą. Logopedas su savo komandos nariais privalo užtikrinti, kad paciento rijimas būtų efektyvus, saugus ir etiškas viso gydymo proceso metu.

Logopedo uždavinys yra dinamiškai įvertinti paciento rijimo funkciją, atlikti kompensuojančiąją rijimo terapiją, suteikti bendrąją psichologinę pagalbą ir išmokyti bei patarti medicinos darbuotojams bei paciento šeimai. Logopedas taip pat gali surasti būdų, kaip pagerinti jų kalbėjimo suprantamumą ir padėti jiems pasirinkti atitinkamus būdus komunikuoti net jeigu sakytinė kalba yra žymiai sutrikusi. Alternatyva maitinimui per burną yra kombinuotas maitinimas bei alternatyvaus maitinimo metodo pasirinkimas vėlesnėje ligos stadijoje (enterinis, parenterinis maitinimas). Sėkmingos intervencijos sąlygos yra šios: logopedo kompetencija ir patirtis, geri komunikacijos įgūdžiai, kūrybiškumas, komandinis darbas, susipažinimas su instrumentiniais rijimo tyrimais (MBS, FEES tyrimai) ir pasirengimas suteikti paslaugas nuotoliniu būdu.

Pagrindiniai žodžiai: kalbėjimo ir rijimo sutrikimai, neurodegeneracinės ligos; kalbėjimo supratimas.

Brooke Hollowell, PhD, Health Sciences, Springfield College, Massachusetts (USA)

Brooke Hollowell, Ph.D., CCC-SLP, is Dean of Health Sciences at Springfield College (USA). The author of the book *Aphasia and other acquired neurogenic language disorders: A guide for clinical excellence*, she has been engaged in research, teaching, and advocacy to support people with aphasia for over 30 years. She is deeply involved in helping foster local expertise to develop academic and clinical programs, especially in underserved regions of the world.

Keynote speech:

Brooke Hollowell. *Capturing Competence: Strategies for Learning about the True Abilities of People with Aphasia*

Abstract

Some of the greatest challenges for clinicians working with people who have aphasia involve complex problem solving required to understand any individual's neurological and psychosocial conditions. We often face obstacles on our path to drawing valid conclusions about the myriad influences on a person's ability to communicate, participate in desired life activities, and have a strong sense of identity and well-being.

A vital aspect of the ongoing assessment process is the discernment of a person's true underlying abilities from our observation of overt performance. In this session, we will differentiate the constructs of *competence* and *performance*, and explore the importance of attending to potentially confounding factors when we assess cognitive-communicative abilities in adults with acquired neurogenic disabilities.

We will then discuss the importance of a process analysis approach to assessment, and consider examples of how such an approach may be applied in clinical practice. Strengths-based and empowering approaches to assessment will be emphasized.

Key words: adults with acquired neurogenic disabilities; aphasia; constructs of competence and performance; assessment of cognitive-communicative abilities; strengths-based and empowering approaches to assessment.

Pagrindinis pranešimas

Brooke Hallowell. *Kompetencijos apibrėžtis: mokymosi apie tikruosius žmonių, turinčių afazijos sutrikimą, gebėjimus strategijos*

Anotacija

Vieni didžiausių iššūkių praktikams, dirbantiems su žmonėmis, kuriems diagnozuota afazija, yra kompleksiškas problemų sprendimas, kuris yra būtinas norint suprasti bet kurio asmens neurologinę ir psichosocialinę būklę. Mes dažnai susiduriame su kliūtimis savo kelyje siekdami suformuluoti validžias išvadas apie nesuskaičiuojamą daugybę įtakų, kurios lemia asmens gebėjimą komunikuoti, dalyvauti pageidaujamosiose gyvenimo veiklose ir tvirtai jausti savo tapatybę ir gerą savijautą.

Labai svarbus tęstinio vertinimo proceso aspektas yra nusimanymas apie asmens tikruosius gebėjimus, kuris atsiranda iš asmens atviros veiklos stebėjimo. Šiame pranešime akcentuosime skirtumą tarp *kompetencijos* ir *veiklos* konstrukty bei tyrinėsime dėmesio, skiriamo potencialiai painiojamiems veiksniams, svarbą, kada vertiname suaugusiųjų, turinčių įgytų neurogeninių sutrikimų, kognityvinius ir komunikacijos gebėjimus.

Diskutuosime apie proceso analizės požiūrio į vertinimą svarbą ir aptarsime pavyzdžius, kaip toks požiūris gali būti taikomas praktikoje. Akcentuosime stiprybėmis grindžiamus ir įgalinančius požiūrius į vertinimą.

Pagrindiniai žodžiai: suaugusieji, turintys įgytų neurogeninių sutrikimų; afazija; kompetencijos ir veiklos konstrukty; kognityvinių ir komunikacijos gebėjimų vertinimas; stiprybėmis grindžiami ir įgalinantys požiūriai į vertinimą.

Andres Koster, North Estonia Regional Hospital (Estonia)

Andres Köster, Speech Language Pathologist, Myofunctional /voice massage Therapist, North Estonian Medical Centre, Clinic32 Tallinn, Estonia. He studied Speech and Language Pathology, MA, at the University of Tartu.

Andres Koster. *Orofacial Myofunctional Disorders in Adults: Diagnosis and Treatment*

Abstract

Orofacial-myofunctional therapy (OMT) is a treatment consisting of isotonic and isometric exercises that has been used for more than hundred years to improve the function of the lips, tongue, soft palate, and cheek muscles. Based on the patient's complaint and clinical evaluation, a trained certified speech language pathologist / physiotherapist develops a daily exercise plan to improve orofacial muscle function, based on the principle of motor learning, where continuous exercise results in targeted improvement of muscle function.

OMT has been shown to be effective in the treatment of functional voice disorder and obstructive sleep apnea which is caused by ineffective orofacial muscle function and temporomandibular joint dysfunction.

While working in the North Estonian Medical Center and Clinic32 I have seen and helped many patients with orofacial myofunctional problems.

Learning outcomes: give an overview of functional voice, myofunctional disorders and the etiology of obstructive sleep apnea; introduce how myofunctional therapy works.

Key words: orofacial-myofunctional therapy (OMT); isotonic and isometric exercises; principle of motor learning.

Andres Koster. *Suaugusiųjų miofunkciniai burnos ir veido srities sutrikimai: diagnostika ir įveikimas*

Anotacija

Orofacialinė-miofunkcinė burnos ir veido srities terapija yra sutrikimo įveikimo veikla, kurią sudaro izotoniniai ir izometriniai pratimai, kurie buvo naudojami daugiau kaip šimtą metų, siekiant pagerinti lūpų, liežuvių, minkštojo gomurio ir skruostų raumenų funkciją. Remiantis paciento nusiskundimais ir klinikiniu įvertinimu, profesionalus sertifikuotas logopedas/ fiziooterapeutas parengia kasdienių pratimų planą, kuris padėtų pagerinti burnos ir veido srities raumenų funkciją, grindžiant motoriniu mokymusi, kai nuolat atliekamas pratimas tikslingai lemia pagerėjusią raumenų funkciją.

Nustatyta, kad miofunkcinė burnos ir veido srities terapija yra veiksminga įveikiant funkcinį balso sutrikimą ir obstrukcinę miego apnėją, kuriuos sukelia neefektyvi burnos ir veido srities raumenų funkcija ir smilkininio apatinio žandikaulio sąnario disfunkcija.

Dirbdamas Šiaurės Estijos medicinos centre ir klinikoje „Clinik32“, mačiau ir padėjau daugeliui pacientų, turinčių miofunkcinių burnos ir veido srities problemų.

Mokymosi rezultatai: pateikti funkcinių balso, miofunkcinių sutrikimų apžvalgą ir obstrukcinės miego apnėjos etiologiją; pristatyti, kaip miofunkcinė terapija veikia.

Pagrindiniai žodžiai: miofunkcinė burnos ir veido srities terapija; izotoniniai ir izometriniai pratimai; motorinio mokymosi principas.

ABSTRACTS OF E-POSTER PRESENTATIONS

Stefanija Alisauskiene, Daiva Kairiene. *Interdisciplinarity of Speech and Language Therapy Profession and Education*

Vytautas Magnus University, Education Academy, Educational Research Institute

Abstract

The aim of the presented research is to analyse the interdisciplinary nature of the speech and language therapy (SLT) science and profession that is emphasized in the scientific sources and international documents, and to reveal the links between the nature of profession and the model of SLT study programme that was constructed on the interdisciplinary basis in Lithuania.

The object of research in the SLT field is speech and language, together with human communication and human cognition as well as the social interactions that come into play (Mayer-Crittenden et al, 2013). Interdisciplinary nature of speech and language is reflected by scientists who made major contributions to the field (ibid; Lowie et al, 2009). When studying speech and language disorders it's important to be able identify where the difficulties lie. It is not only the linguistic components that must be considered, but also the neurological, anatomical, physiological, cognitive, social and pragmatic aspects that are intrinsically associated (ibid).

Education, linguistics, psychology and biomedicine sciences are identified as components of SLT within international documents (ASHA, 2007; ESLA, 2019). Interdisciplinarity of speech and language therapist education is viewed as a presumption for the interdisciplinary competences development of these professionals.

The research design was guided by a qualitative approach, through a discourse analysis of inter/national documents and research reports, data analysis related to SLT studies in EU countries (Netques, 2013), and exploratory survey. Following the research data, it was found that internationally, SLT is recognized as autonomous interdisciplinary science and profession. The profession is recognized as indivisible regardless the context both health and education. However, research shows that many already practicing SLTs in the country lack of interdisciplinary competences that are necessary while providing SLT services.

Key words: interdisciplinarity; speech and language therapy; interdisciplinary education; professional competences.

Stefanija Ališauskienė, Daiva Kairienė. *Logopedo profesijos ir specialistų rengimo tarpdiscipliniškumas*

Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos Švietimo tyrimų institutas

Anotacija

Pristatomo tyrimo tikslas yra išanalizuoti logopedijos mokslo ir profesijos tarpdisciplininę prigimtį, kuri akcentuojama moksliniuose šaltiniuose ir tarptautiniuose dokumentuose, bei atskleisti ryšius tarp profesijos prigimties ir logopedijos studijų programos modelio, kuris buvo sukonstruotas tarpdiscipliniškumo pagrindu Lietuvoje.

Logopedijos srities tyrimo objektas yra kalbėjimas ir kalba kartu su žmonių komunikacija ir pažinimu bei socialinėmis sąveikomis, kurios vaidina svarbų vaidmenį (Mayer-Crittenden et al., 2013). Kalbėjimo ir kalbos tarpdisciplininę prigimtį pabrėžia mokslininkai, kurie reikšmingai prisidėjo prie šios srities tyrimų plėtojimo (ibid.; Lowie et al., 2009). Tiriant kalbėjimo ir kalbos sutrikimus, svarbu gebėti nustatyti, kur slypi sunkumai. Tai ne tik kalbiniai komponentai, į kuriuos privalome atsižvelgti, bet ir neurologiniai, anatominiai, fiziologiniai, kognityviniai, socialiniai ir pragmatiniai aspektai, kurie yra glaudžiai susiję (ibid.).

Tarptautiniuose dokumentuose (ASHA, 2007; ESLA, 2019) edukologijos, kalbotyros, psichologijos ir biomedicinos mokslai yra laikomi logopedijos komponentais. Logopedo ugdymo tarpdiscipliniškumas yra traktuojamas kaip prielaida minėtų specialistų tarpdisciplininių kompetencijų plėtrai.

Tyrimo dizainas buvo grindžiamas kokybine prieiga, taikant tarptautinių ir nacionalinių dokumentų ir tyrimų ataskaitų diskurso analizę, duomenų analizę, susijusia su logopedijos studijomis ES šalyse (Netques, 2013), ir tiriamąja apklausa. Remiantis tyrimo duomenimis, buvo nustatyta, kad tarptautiniu mastu logopedija yra pripažįstama kaip autonominis tarpdisciplininis mokslas ir profesija. Ši profesija yra pripažįstama kaip nedaloma visuma nepaisant tiek sveikatos, tiek ir ugdymo kontekstų. Nepaisant to, tyrimas rodo, kad daugeliui šalių logopedų, jau pradėjusių praktinę veiklą, trūksta tarpdisciplininių kompetencijų, kurios yra būtinos teikiant logopedo paslaugas.

Pagrindiniai žodžiai: tarpdiscipliniškumas; logopedija; tarpdisciplininis ugdymas; profesinės kompetencijos.

References

- American Speech-Language-Hearing Association (ASHA). (2007). *Scope of Practice in Speech-Language Pathology*. Available from www.asha.org/policy.
- European Speech and Language Therapy Association (ESLA). (2019). *Professional Profile. CPLOL WG Professional Profile*. Available from <https://eslaeurope.eu/practice/>.
- Mayer-Crittenden, Ch., Minor-Corriveau, M., Robillard, M., Bélanger, R., Keating, N. (2013). An Interdisciplinary Framework for Speech-Language Pathologists. A Closer Look at Bilingual Language Development and Its Disorders. *The International Journal of Interdisciplinary Studies in Communication*, 7 (3), 2013. www.thesocialsciences.com, ISSN 2324-7320. Retrieved from: An Interdisciplinary Framework for Speech-Language Pathologists: A Closer Look at Bilingual Language Development and Its Disorders (cgscholar.com)
- NetQues (2013). Speech and Language Therapy Education in Europe. United in Diversity: *Network for Tuning Standards and Quality of Education Programmes in Speech and Language Therapy across Europe*. NetQues Project Report.
- Lowie, Wander, Marjolijn Verspoor, Dees de Bot (2009). A dynamic view of second language development across the lifespan In *Language Development over the Lifespan*, edited by Kees de Bot and Robert W. Schrauf, 146-170. New York: Routledge.

Ingrida Staliuniene, Simona Daniute. *Assessment of the Phonological Skills in Children*

SLT Ingrida Staliuniene, preschool "Zelmenelis"
Lect. PhD stud. Simona Daniute, Vilnius University Siauliai Academy

Abstract

Introduction. Phonological skills (PS) are major factors that determine levels of children's reading. There are many instruments for assessment of PS in the international level. The conducted theoretical analysis will be significant for the development of knowledge on PS at scientific and practical levels in the national context.

Objectives. To reveal characteristics of assessment of PS (phonological awareness (PA), phonological memory (PM), rapid automatized naming (RAN)) at the national and international levels.

Methods. Theoretical analysis of the concept has been carried out.

Results. The data of theoretical analysis have revealed that efficient assessment of PA must cover word, syllable, rhyme, phoneme levels. In Lithuania, more attention is focused on tasks on phonemic level. The analysis showed that the most precise assessment of the PM is by applying the test of repetition of pseudo words. Such a test is used nationally, but it has been designed to test children's phono-tactic skills. One of the simplest and often used methods for assessment of early literacy and predicting reading skills-to-be is the assessment of RAN. There is no adapted standardised test for RAN in Lithuania, but its scale is used for the assessment of child's maturity for school.

Conclusions. Assessment of PS based on scientific research and used in the international context includes: *the assessment of PA*, encompassing all four levels of skills (word, syllable, rhyme, phoneme); *the assessment of PM*, when repeating queues of numbers, words and pseudo words; *the assessment of RAN*, when naming visual stimuli (colours, objects, numbers and letters) as rapidly and precisely as possible. The conducted theoretical analysis showed the lack of instruments and limitedness of practitioners' capabilities for assessment of PS in the national level.

Key words: phonological skills; phonological awareness; phonological memory; rapid automatized naming; assessment.

Ingrida Staliūnienė, Simona Daniutė. *Vaikų fonologinių gebėjimų vertinimas*

Logopedė Ingrida Staliūnienė, lopšelis-darželis „Želmenėlis“
Lekt. dokt. Simona Daniutė, Vilniaus universiteto Šiaulių akademija

Anotacija

Įvadas. Fonologiniai gebėjimai yra pagrindiniai veiksniai, kurie nusako vaikų skaitymo lygį. Yra daug instrumentų, kuriais vertinami fonologiniai gebėjimai tarptautiniame lygmenyje. Atlikta teorinė analizė reikšmingai praplėš žinias apie fonologinius gebėjimus moksliniu ir praktiniu lygmenimis nacionaliniame kontekste.

Uždaviniai. Atskleisti fonologinių gebėjimų (fonologinio suvokimo, fonologinės atminties, greito automatinio vardijimo) vertinimo ypatumus nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis.

Metodai. Buvo atlikta teorinė koncepto analizė.

Rezultatai. Teorinės analizės duomenys atskleidė, kad veiksmingas fonologinio suvokimo vertinimas turi apimti žodžio, skiemens, rimo, fonemos lygmenis. Lietuvoje daugiau dėmesio skiriama užduotims foneminiu lygmeniu. Analizė parodė, kad tiksliausias fonologinės atminties vertinimas yra atliekamas taikant pseudožodžių pakartojimų testą. Toks testas yra naudojamas nacionaliniu lygmeniu, tačiau buvo sukurtas siekiant patikrinti vaikų fonotaktinius gebėjimus. Vienas paprasčiausių ir dažniausiai taikomų ankstyvojo raštingumo vertinimo ir būsimų skaitymo gebėjimų nustatymo metodų yra greito automatinio

vardijimo vertinimas. Lietuvoje nėra adaptuoto standartizuoto greito automatinio vardijimo testo, tačiau jo skalė naudojama vertinant vaikų pasirengimą mokyklai.

Išvados. Fonologinių gebėjimų vertinimas, grindžiamas moksliniais tyrimais ir taikomas tarptautiniame kontekste, apima: *fonologinio suvokimo vertinimą*, kurį sudaro visi keturi gebėjimų lygiai (žodis, skiemuo, rimas, fonema); *fonologinės atminties vertinimas*, kartojant skaičių, žodžių ar pseudožodžių sekas; *greito automatinio vardijimo vertinimas*, įvardijant vaizdinius stimulus (spalvas, objektus, skaičius ir raides) kuo greičiau ir tiksliau. Atlikta teorinė analizė parodė, kad trūksta instrumentų ir kad nacionaliniu lygmeniu praktikų galimybės vertinant fonologinius gebėjimus yra ribotos.

Pagrindiniai žodžiai: fonologiniai gebėjimai; fonologinis suvokimas; fonologinė atmintis; greitas automatinis vardijimas; vertinimas.

References

- Araújo, S., Reis, A., Petersson, K. M., Faisca, L. (2015). Rapid Automated Naming and Reading Performance: A Meta-Analysis. *Journal of Educational Psychology*, 107(3), 868-883. <https://core.ac.uk/download/pdf/322918603.pdf>
- Kastamoniti, A., Tsattalios, K., Christodoulides, P., Zakopoulou, V. (2018). The Role of Phonological Memory in Reading Acquisition and Dyslexia: a Systematic Literature Review. *European Journal of Special Education Research*, 3(4), 278-323. https://zenodo.org/record/1560698#.YKhB_3lxfIU
- Melby-Lervåg, M., Halaas Lyster, S. A., Hulme, Ch. (2012). Phonological Skills and Their Role in Learning to Read: A Meta-Analytic Review. *Psychological bulletin*, 138 (2), 322-352. <https://doi.org/10.1037/a0026744>

Ruta Maciunaite, Simona Daniute. *Written Language Awareness in Preschool-age Children*

SLT Ruta Maciunaite, Raseiniai district Ariogala nursery-kindergarten
Lect. PhD stud. Simona Daniute, Vilnius University Siauliai Academy

Abstract

Introduction. Many foreign scientists have noted that there is a correlation between language and written language awareness in preschool-age and future reading achievement in children. Preschool-age children with language disorders may find it more difficult to prepare for reading and writing, which may affect the later development of reading.

Aim. To reveal the written language awareness of preschool-age children from the point of view of preschoolers teachers.

The research instrument. "The Written Language Awareness Checklist" by Justice and Ezell (2001)-was translated and adapted to the Lithuanian context with the permission of the authors.

Methods. The empirical part reveals the written language awareness of preschool-age children by applying the survey method of preschoolers' teachers. The obtained data were processed using descriptive statistics (mean, standard deviation).

Participants. 4 preschoolers' teachers participated in the survey. Pedagogues described 102 preschool age children (until 5 years) who were divided into 4 groups: 1) children with typical speech and language development (N=27); 2) children with phonetic articulatory dyslalia (N=28); 3) children with phonemic articulatory dyslalia (N=31); 4) children with developmental language disorder or language delay (N=16).

Results. The overall average written language awareness of children with SSD and children with typical speech and language development is quite similar. Children with typical speech and language development were the best at turning pages of the book from right to left and it was the most difficult for them to understand that the writing has a different purpose than the pictures on the signs. Children who have the phonetic articulatory dyslalia are best able to recognize frequently seen logos such as store names or the sports team. They do the worst at understanding that the print performs differently than the pictures on the signs and they rarely ask for help to "read" the signs and words in the environment. Children with phonemic articulatory dyslalia were the best able to hold books the correct way (right side up, front side forward). They rarely ask for help "read" signs and words in environment. According to respondents, children with DLD demonstrated lower skills in all areas than other children. Interesting to note, that the skill of turning the pages of the book from right to left was fixed as the highest average score.

Conclusions. The results of the study showed that children with DLD or language delay have poorer written language awareness in all areas than children with speech sound disorders or children with typical speech and language development by opinion of preschoolers' teachers.

Key words: preschool-age children; written language awareness; speech and language disorders.

Rūta Mačiunaitė, Simona Daniutė. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų rašomosios kalbos suvokimas*

Logopedė Rūta Mačiunaitė, Raseinių raj. Ariogaloš lopšelis-darželis
Lekt. dokt. Simona Daniutė, Vilniaus universiteto Šiaulių akademija

Anotacija

Įvadas. Daugelis užsienio mokslininkų pastebėjo, kad yra sąsaja tarp kalbos bei rašomosios kalbos suvokimo ikimokykliniame amžiuje ir vaikų būsimų skaitymo pasiekimų. Ikimokyklinio amžiaus vaikams, turintiems kalbos sutrikimų, gali būti sudėtingiau pasirengti skaitymui ir rašymui, ir tai gali nulemti prastesnius skaitymo įgūdžius ateityje.

Tikslas. Atskleisti ikimokyklinio amžiaus vaikų rašomosios kalbos suvokimą iš ikimokyklinio ugdymo mokytojų perspektyvos.

Tyrimo instrumentas. Autoriams Justice ir Ezell (2001) sutikus, „Rašomosios kalbos suvokimo vertinimo kortelė“ buvo išversta ir adaptuota Lietuvos kontekste.

Metodai. Empirinė dalis atskleidžia ikimokyklinio amžiaus vaikų rašomosios kalbos suvokimą, taikant ikimokyklinukų mokytojų apklausos metodą. Gauti duomenys buvo apdoroti naudojant aprašomąją statistiką (vidurkj, standartinį nuokrypį).

Dalyviai. 4 ikimokyklinio amžiaus mokinių mokytojai dalyvavo apklausoje. Pedagogai apibūdino 102 ikimokyklinio amžiaus vaikus (iki 5 metų amžiaus), kurie buvo suskirstyti į 4 grupes: 1) vaikai, kurių kalbėjimo ir kalbos raida yra tipiška (N=27); 2) vaikai, kuriems nustatyta fonetinė artikuliacinė dislalija (N=28); 3) vaikai, kuriems nustatyta foneminė artikuliacinė dislalija (N=31); 4) vaikai, kuriems nustatytas kalbos raidos sutrikimas (kalbos neišsivystymas) ar sulėtėjusi kalbos raida (N=16).

Rezultatai. Vaikų, turinčių garsų tarimo sutrikimų, ir vaikų, kurių kalbėjimo ir kalbos raida yra tipiška, bendras vidutinis rašomosios kalbos suvokimas yra panašūs. Vaikai, kurių kalbėjimo ir kalbos raida yra tipiška, geriau vartė knygos lapus iš dešinės į kairę, Jiems buvo sunkiausia suprasti, kad rašomosios kalbos paskirtis skiriasi nuo paveikslėlių ant ženklų paskirties. Vaikai, kuriems nustatyta fonetinė artikuliacinė dislalija, geriausiai geba atpažinti dažnai matomus logotipus, pvz., parduotuvių ar sporto komandų pavadinimus. Jiems sunkiausia suprasti, kad raštas skiriasi nuo paveikslėlių ant ženklų, ir jie retai kreipiasi pagalbos „skaitydami“ ženklus ir žodžius, esančius aplink. Vaikai, kuriems nustatyta foneminė artikuliacinė dislalija, geriausiai sugebėjo taisyklingai laikyti knygą (dešinę pusę pakėlę, palenkę į priekį). Jie retai kreipiasi pagalbos „skaitydami“ ženklus ir žodžius, esančius aplink. Pasak respondentų, vaikai, kurie turi kalbos vartojimo ir supratimo sunkumų, demonstravo prastesnius gebėjimus visose srityse, lyginant su kitais vaikais. Įdomu pastebėti, kad knygos puslapių vertimo iš dešinės į kairę gebėjimas buvo fiksuojamas kaip aukščiausias vidutinis įvertis.

Išvados. Tyrimo rezultatai parodė, kad, mokytojų nuomone, vaikų, turinčių kalbos raidos sutrikimų (kalbos neišsivystymą) ar sulėtėjusią kalbos raidą, rašomosios kalbos suvokimas buvo prastesnis visose srityse, lyginant su vaikas, turinčiais garsų tarimo sutrikimų, ar vaikais, kurių kalbėjimo ir kalbos raida buvo tipiška.

Pagrindiniai žodžiai: ikimokyklinio amžiaus vaikai; rašomosios kalbos suvokimas; kalbėjimo ir kalbos sutrikimai.

References

- Bleses, D., Dale, P., S., Justice, L., Højen, A., Vind, B., D., Jiang, H. (2021). Sustained effects of an early childhood language and literacy intervention through second grade: Longitudinal findings of the SPELL trial in Denmark. *Plos one*, 16 (10).
- Justice, L., M., Invernizzi, M., A., Meier, J., D. (2002). Designing and Implementing an early literacy screening protocol: suggestions for the speech-language pathologist. *Language, speech, and hearing services in schools*. 33(2), 84-101.

Wilcox, M., Gray, S., Reiser, M. (2020). Preschoolers with developmental speech and/or language impairment: Efficacy of the Teaching Early Literacy and Language (TELL) curriculum. *Early Childhood Research Quarterly, 51*, 124-143.

Laura Kantanavičiute-Kuliesiene. *Identification of Pre-school Children's Pragmatics Disorders*

Kazlų Rūda Primary School of the Kazys Grinius Gymnasium Department

Abstract

Social communication is continuous, never-ending and integral between two or more people for common understanding. We can characterize social communication as purposeful connections of social subjects in time and space, intended to transfer and exchange social information, integration of various activities into one process (Ivoškuvienė, Balčiūnaitė, 2002). Children who are unable / unable to communicate by verbal and non-verbal means feel isolated, lonely, rejected, unable to express their opinions and make contact.

In foreign countries, language pragmatic disorders are used to name social communication difficulties (social communication (pragmatical) disorder / pragmatical language disorder) concept. Although the peculiarities of communication and communication of children with special educational needs are analyzed by various authors (Jurevičienė, 2012; Cummings, 2014), there is no research on linguistic pragmatic disorders in Lithuania.

The aim - is to reveal the theoretical aspects of the identification of pragmatic language disorders in preschool children. **Method** - theoretical analysis of the concept. An analysis of scientific literature sources was performed. The concept of pragmatic disorders and theoretical aspects of identification are revealed and analyzed.

Results and conclusions. Disorders of language pragmatism are not equated with other disorders of neurological or medical origin, language, intelligence, autism spectrum disorders, but the scientific literature states that the above-mentioned disorders often show signs of language pragmatism disorder. An analysis of the scientific literature has shown that there is no single, generally accepted definition of language pragmatism, as the occurrence of this disorder is due to a variety of causes. The language pragmatic skills of preschool children have similarities and differences in various disorders. The main difference between the signs of a language pragmatic disorder is the child's age-appropriate language skills. Disorders of speech pragmatism are the most common in autism spectrum disorders.

Keywords: pragmatics of language skills; language pragmatics skills identification.

Laura Kantanavičiūtė-Kuliešienė. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pragmatikos sutrikimų identifikavimas*

Kazio Griniaus gimnazijos skyriaus Kazlų Rūdos pradinė mokykla

Anotacija

Socialinė komunikacija yra nuolatinė, niekada nesibaigianti ir neatsiejama tarp dviejų ar daugiau žmonių, siekiančių bendro supratimo. Socialinę komunikaciją galime apibūdinti kaip socialinių subjektų tikslingus ryšius laike ir erdvėje, siekiant perduoti ir apsieisti socialine informacija, integruoti įvairias veiklas į vieną procesą (Ivoškuvienė, Balčiūnaitė, 2002). Vaikai, kurie negeba komunikuoti verbalinėmis ir neverbalinėmis priemonėmis, jaučiasi izoliuoti, vieniši, atstumti, nesugebantys išreikšti savo nuomonių ir užmegzti kontaktus.

Užsienio šalyse kalbos pragmatikos sutrikimai įvardija socialinės komunikacijos sunkumų (socialinės komunikacijos (pragmatikos) sutrikimas/ pragmatinės kalbos sutrikimas) sąvoką. Nors komunikacijos ypatybes ir vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, komunikaciją tyrinėjo įvairūs autoriai (Jurevičienė, 2012; Cummings, 2014), nėra tyrimų apie kalbos pragmatikos sutrikimus Lietuvoje.

Tikslas yra atskleisti ikimokyklinio amžiaus vaikų pragmatinės kalbos sutrikimų identifikavimo teorinius aspektus. Taikytas metodas – teorinė koncepto analizė. Buvo atlikta mokslinės literatūros šaltinių analizė. Atskleisti ir išanalizuoti pragmatikos sutrikimų sąvoka ir identifikavimo teoriniai aspektai.

Rezultatai ir išvados. Kalbos pragmatikos sutrikimai nėra prilyginami kitiems neurologinės ar medicininės kilmės sutrikimams, kalbos, intelekto, autizmo spektro sutrikimams, tačiau mokslinėje literatūroje teigiama, kad minėti sutrikimai dažnai atskleidžia ir kalbos pragmatikos sutrikimo požymių. Mokslinės literatūros analizė parodė, kad nėra vieno, bendrai priimto kalbos pragmatikos apibrėžimo, nes šio sutrikimo pasireiškimas priklauso nuo įvairių priežasčių. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kalbos pragmatikos gebėjimai turėjo panašumų ir skirtumų lyginant su kitais sutrikimais. Pagrindinis skirtumas tarp kalbos pragmatikos sutrikimo požymių yra vaiko kalbos gebėjimai, atitinkantys jo/ jos amžių. Kalbos pragmatikos sutrikimai yra dažniausiai nustatomi autizmo spektro sutrikimų atveju.

Pagrindiniai žodžiai: kalbos įgūdžių pragmatika; kalbos pragmatikos įgūdžių identifikavimas.

References

- Cummings, L. (2014). *Pragmatic Disorders. Perspectives in Pragmatics Philosophy & Psychology 3*. London.
- Ivoškuvienė, R., Balčiūnaitė, J. (2002). *Autistiškų vaikų ugdymas. Mokomoji knyga*. Šiauliai.
- Jurevičienė, M. (2012). *Vidutiniškai sutrikusio intelekto vaikų socialinių įgūdžių ugdymo strategijos* (Nepublikuota daktaro disertacija, Šiaulių universitetas, 2012). Šiauliai.

Stefanija Alisauskiene, Julija Grigenaite. *Is Personalized Learning Based Education of Children with Autism Spectrum Disorder Possible in Lithuanian Inclusive Primary School Setting?*

Vytautas Magnus University

Abstract

Personalized learning (PL) gain more attention from researchers and practitioners. Qualitative researches reveal that practically PL paradigm requires collaboration between school communities and the policy of the government in order to achieve success in inclusive settings (Shemshack, Spector, 2020). The results of the Lithuanian external risk assessment of mainstream education schools (Šarskuvienė, 2019) show that the needs of different students are taken into account when planning lessons in 29.7 % schools; the educational process is planned to be organized equally for the whole class in 70.3 % schools; signs of PL have been observed in 9.4 % individual schools. According to recommendations to pupils with autism spectrum disorders (ASD) provided by Ministry of Education, Science and Sports (2020 09 14 įsak. Nr. V-1367), the education for these pupils is focused on individualization. The authors of this paper aim to reveal what approach dominates in inclusive primary school setting while educating pupils with ASD. Lithuanian primary school teachers who are teaching in inclusive classroom including pupils with ASD (N=8) were interviewed. The questionnaire is based on modified PDI v3. Chart (2014). The results reveal that teachers seek to involve all students, including those with ASD in common activities and to ensure that child feels well in a classroom. Teachers tend to classify children according to their academic abilities when organizing a lesson. The elements of the PL also showed up as the principles of Universal Design for Learning were applied by the teachers. The authors conclude that differentiated and individualized teaching predominates in inclusive classroom.

Key words: personalized learning; autism spectrum disorder; inclusive education.

Stefanija Ališauskienė, Julija Grigėnaitė. *Ar Lietuvos įtraukioje pradinėje mokykloje galimas personalizuotu mokymusi grįstas vaikų, turinčių autizmo spektro sutrikimą, ugdymas?*

Vytauto Didžiojo universitetas

Anotacija

Personalizuotas mokymasis sulaukia vis daugiau tyrėjų ir praktikų dėmesio. Kokybiniai tyrimai atskleidžia, kad personalizuoto mokymosi paradigmai praktiškai būtinas bendradarbiavimas tarp mokyklos bendruomenių ir valstybės politikos, siekiant įtraukiojo ugdymo sėkmės (Shemshack, Spector, 2020). Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų išorinės rizikos vertinimo rezultatai (Šarskuvienė, 2019) rodo, kad yra atsižvelgiama į skirtingus mokinių poreikius, kai planuojamos pamokos 29,7 % mokyklų; ugdymo procesas planuojamas vienodai visai klasei 0,3 % mokyklų; personalizuoto mokymosi požymiai pastebėti 9,4 % atskirų mokyklų. Remiantis Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktomis rekomendacijomis (2020 09 14 įsak. Nr. V-1367) mokiniams, turintiems autizmo spektro sutrikimų, jų ugdymas yra individualizuojamas. Šio pranešimo autorės siekia atskleisti, koks požiūris dominuoja įtraukiojo pradinio ugdymo mokykloje ugdant mokinius, turinčius autizmo spektro sutrikimų. Buvo imti interviu iš Lietuvos pradinio ugdymo mokyklų mokytojų, kurie moko įtraukiojo ugdymo klasėse, kuriose mokosi ir vaikai, turintys autizmo spektro sutrikimų (N=8). Naudotas klausimynas parengtas pagal modifikuotą PDI v3. lentelę (2014). Rezultatai atskleidžia, kad mokytojai siekia įtraukti visus mokinius, įskaitant ir tuos, kurie turi autizmo spektro sutrikimų, į bendrą veiklą ir užtikrinti, kad vaikai klasėje jaustųsi gerai. Organizuodami pamoką, mokytojai yra linkę skirstyti vaikus pagal jų akademinį gebėjimą. Be to, mokytojai taiko personalizuoto mokymo elementus, kurie pasireiškia kaip universalus mokymo dizaino principai. Autorės daro išvadą, kad diferencijuotas ir individualizuotas mokymas dominuoja įtraukiojo ugdymo klasėje.

Pagrindiniai žodžiai: personalizuotas mokymasis; autizmo spektro sutrikimas; įtraukusis ugdymas.

References

- Bray, B., McClaskey, K. (2014). Personalization vs. Differentiation vs Individualization. PDI Chart V 3.
Retrieved from <http://kathleenmcclaskey.com/personalization-vs-differentiation-vs-individualization-chart/>
- Shemshack, A., & Spector, J. M. (2020). A systematic literature review of personalized learning terms. *Smart Learning Environments*, 7(1). <https://doi.org/10.1186/s40561-020-00140-9>
- Šarskuvienė, A. (2019) Diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas: kodėl svarbu akcentuoti ugdymo organizavimą, remiantis mokinių poreikiais? *Bendrojo ugdymo mokyklų išorinio rizikos vertinimo rezultatai*.

Irena Kaffemaniene, Margarita Jurevicienė, Laima Tomeniė. *Features of Speech, Language and Communication in Children with Autism Spectrum Disorder*

Vilnius university Šiauliai academy

Introduction. Autism is a lifelong neuro-developmental disorder that affects people's communication. The concept of autism spectrum disorder (ASD) is an ever-changing construct. However, both previous and current definitions (APA, 2013) highlight individual differences in autism and emphasize the specifics of speech, language and communication in people with autism spectrum disorders.

Aim – to analyze features of speech, language and communication in children with autism spectrum disorders.

Method - theoretical analysis the scientific literature.

Results. Children with ASD seem to be stuck in their world and reluctant to communicate, especially verbally. Weaknesses in communication are manifested by failures in speaking and conversational support (Naigles & Tek, 2017), repetitive language, echolalia, stereotypical phrases (Arunachalam, Luyster, 2016; Naigles & Tek, 2017; Neely et al., 2016); pedantic language or unusually formal language (de Giambattista et al., 2019); change of pronouns (APA, 2013), as well as difficulties in understanding other people's language, communicating in a nonverbal way, such as gestures, eye contact, facial expressions (Febriantini et al., 2021).

Conclusions. The most common language and speech features of people with ASD are: difficulties in perceiving verbal language; difficulties in initiating and maintaining a conversation, a tendency to speak on only one topic; answers not related to the question or topic of the conversation; noun or verb vocabulary, superficial vocabulary; atypical expression of language - strange timbre or intonation, unusually slow or fast pace of speech, monotony of voice; echolalia; self-naming.

Keywords: autism; features of speech, language and communication.

Irena Kaffemaniėnė, Margarita Jureviėienė, Laima Tomėnienė. *Vaikų, turinėių autizmo spektro sutrikimų, kalbėjimo, kalbos ir komunikacijos ypatumai*

Vilniaus universiteto Šiaulių akademija

Įvadas. Autizmas yra visą gyvenimą trunkantis neuroraidos sutrikimas, kuris daro neigiamą poveikį žmonių komunikacijai. Autizmo spektro sutrikimo sąvoka yra nuolatos besikeičiantis konstruktas. Tačiau tiek ankstesni, tiek ir dabartiniai apibrėžimai (APA, 2013) akcentuoja individualius autizmo skirtumus ir pabrėžia žmonių, turinčių autizmo spektro sutrikimų, kalbėjimo, kalbos ir komunikacijos specifiką.

Tikslas – išanalizuoti vaikų, turinčių autizmo spektro sutrikimų, kalbėjimo, kalbos ir komunikacijos ypatumus.

Metodas – mokslinės literatūros teorinė analizė.

Rezultatai. Vaikai, turintys autizmo spektro sutrikimų, atrodo užsidarę savo pasaulyje ir nenorintys komunikuoti, ypač vartodami verbalinę kalbą. Komunikacijos trūkumai pasireiškia nesėkme kalbant ir bandant palaikyti pokalbį (Naigles & Tek, 2017), kalbos pasikartojimais, echolalija, stereotipinėmis frazėmis (Arunachalam, Luyster, 2016; Naigles & Tek, 2017; Neely et al., 2016); pedantiška kalba ir neįprastai formalia kalba (de Giambattista et al., 2019); įvardžių pakeitimu (APA, 2013) bei sunkumais suprantant kitų žmonių kalbą, komunikuojant neverbaliniu būdu, pvz., gestais, akių kontaktu, veido išraiškomis (Febriantini et al., 2021).

Išvados. Dažniausi žmonių, turinčių autizmo spektro sutrikimų, kalbos ir kalbėjimo ypatumai yra šie: sunkumai suprantant verbalinę kalbą; sunkumai inicijuojant ir palaikant pokalbį, tendencija kalbėti tik viena tema; atsakymai nėra susiję su klausimu ar pokalbio tema; žodyną sudaro daiktavardis arba veiksmažodis,

paviršutiniškas žodynas; atipiška kalbos raiška – keistas tembras ar intonacija, neįprastai lėtas ar greitas kalbėjimo tempas, monotoniškas balsas; echolalija; savęs įvardijimas.

Pagrindiniai žodžiai: autizmas; kalbėjimo, kalbos ir komunikacijos ypatumai.

References

- APA. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders. DSM-5*. (5th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Arunachalam, S., Luyster, R. J. (2016). The integrity of lexical acquisition mechanisms in autism spectrum disorders: A research review. *Autism Research, 9*(8), 810–828 doi: <https://doi.org/10.1002/aur.1590>
- de Giambattista, C., Ventura, P., Trerotoli, P., Margari, M., Palumbi, R., & Margari, L. (2019). Subtyping the Autism Spectrum Disorder: Comparison of Children with High Functioning Autism and Asperger Syndrome. *Journal of autism and developmental disorders, 49*(1), 138–150. <https://doi.org/10.1007/s10803-018-3689-4>
- Febriantini, W. A., Fitriati, R., & Oktaviani, L. (2021). An analysis of verbal and non-verbal communication in autistic children. *Journal of Research on Language Education, 2*(1), 53-56.
- Naigles, L. R., & Tek, S. (2017). 'Form is easy, meaning is hard'revisited: (re)characterizing the strengths and weaknesses of language in children with autism spectrum disorder. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science, 8*(4), e1438.
- Neely, L., Gerow, S., Rispoli, M., Lang, R., Pullen, N. (2016). Treatment of Echolalia in Individuals with Autism Spectrum Disorder: a Systematic Review. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders, 3*, 82–91. DOI 10.1007/s40489-015-0067-4

Dagnija Ivanova. *Possibilities of Using Digital Speech Sound Assessment Tool in Speech Therapy in Latvia*

The University of Latvia, student of bachelor's degree in speech therapy and special education teacher

Abstract

Research goal: To study speech sound disorder assessment options in Latvia and to report need of digital speech sound disorder assessment creation.

Research tasks: to analyze the scientific literature on the research topic; to survey Latvian speech therapists about speech sound disorder assessment options and digital assessment option creation; to summarize and analyze the results.

Background. In the theoretical part of the research, author has analyzed theoretical aspects of speech sound disorders, children's speech sound measurement and speech sound assessment options in Latvia. In the practical part, author describes her practical research activities in pre-school education institutions by using digital speech sound disorder assessment.

Research methods. Author of the research raised questions for speech and language therapists about speech sound assessments and they experience.

Results. The results showed that there are many of assessment options and there is no unity of speech sound disorder measurement.

Keywords: digital assessment; speech sound disorders; speech therapy.

Dagnija Ivanova. *Skaitmeninēs kalbos garsu vertinimo įrangos taikymo galimybės logopedijoje: Latvijos patirtis*

Latvijos universitetas, logopedijos bakalauro studijų studentė ir specialiojo ugdymo mokytoja

Anotacija

Tyrimo tikslas: ištirti kalbos garsų tarimo vertinimo galimybes Latvijoje ir pateikti informaciją apie skaitmeninio kalbos garsų tarimo vertinimo kūrimo poreikį.

Tyrimo uždaviniai: išanalizuoti mokslinę literatūrą šio tyrimo tema; apklausti Latvijos logopedus apie kalbos garsų tarimo vertinimo galimybes ir skaitmeninio vertinimo kūrimo galimybes; apibendrinti ir išanalizuoti rezultatus.

Pagrindimas. Teorinėje tyrimo dalyje autorė išanalizavo teorinius kalbos garsų tarimo sutrikimų aspektus, vaikų kalbos garsų vertinimą ir kalbos garsų vertinimo galimybes Latvijoje. Praktinėje dalyje autorė apibūdina savo praktines veiklas, taikant skaitmeninį kalbos garsų tarimo vertinimą ikimokyklinio ugdymo institucijose.

Tyrimo metodai. Tyrimo autorė klausė logopedų apie garsų tarimo vertinimą ir jų patirtis.

Rezultatai. Rezultatai parodė, kad yra daug vertinimo galimybių ir kad nėra vieningo garsų tarimo sutrikimų vertinimo.

Pagrindiniai žodžiai: skaitmeninis vertinimas; garsų tarimo sutrikimai; logopedija.

Leta Vasiliauskiene. *Impact of the Pandemic on the Results of Language Learning in Pre-school and School Children*

Panevėžys District Pedagogical Psychological Service

Abstract

In order to find out the influence of the pandemic on the results of students' language correction, Panevėžys District Pedagogical Psychological Service conducted an investigation.

Hypothesis: During the pandemic, online and semi-online commuting had a significant negative impact on language correction outcomes.

The object of the research: changes in the language correction in students of the district's educational institutions.

Objective: To determine whether the pandemic affected children's language correction outcomes.

Task: to analyze the available data

Methods: interview, survey, document analysis

According to the dominant way of providing speech therapy, we can distinguish 3 stages of the pandemic: remote/ online only; mixed - direct (for pre-school / preschool children); remote (for school children); direct, but under extreme state-level quarantine conditions.

We performed an analysis of the data on the changes in the language correction of the students in the last 5 years. It was found that the change in the development of impaired language and speech with the help of a speech therapist, both under normal conditions and during the epidemic, was similar. The differences are not statistically significant.

Speech therapists identified direct contact with students as the most appropriate form of assistance, followed by the hybrid method, with online work being the most challenging and least productive. Working online is more suitable for older students in eliminating their written language disorders and least effective for preschoolers with speech disorders.

Specialists distinguish positive and negative aspects of working in a pandemic environment. Negatives: significantly increased workload; extended working hours; media frustration; parental dissatisfaction with forced involvement in the language correction process; deteriorating emotional and physical health; lack of socialization, live contact. Positive aspects: gained IT competencies; accumulated a rich database of virtual speech therapy tasks.

Conclusions: The hypothesis that students' language correction results significantly deteriorated during the pandemic has not been confirmed. The younger the child, the more significant the "live" speech therapy contact. Thanks to the increased efforts of specialists, good language correction results were achieved in all age groups during the quarantine period. Direct work with children remains the most important way to eliminate language disorders.

Leta Vasiliauskienė. *Pandemijos įtaka ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų kalbos ugdymo rezultatams*

Panevėžio raj. pedagoginė psichologinė tarnyba

Anotacija

Norėdama sužinoti pandemijos įtaką mokinių kalbos ugdymo rezultatams, Panevėžio rajono pedagoginė psichologinė tarnyba atliko tyrimą.

Hipotezė: Pandemijos metu vykęs bendravimas nuotoliniu ir pusiau nuotoliniu būdu turėjo reikšmingos neigiamos įtakos kalbos ugdymo rezultatams.

Tyrimo objektas: pokyčiai rajono ugdymo institucijų mokinių kalbos ugdyme.

Tikslas: nustatyti, ar pandemija padarė neigiamą poveikį vaikų kalbos ugdymo rezultatams.

Uždavinys: išanalizuoti turimus duomenis.

Metodai: interviu, apklausa, dokumentų analizė.

Remdamiesi dominuojančiu logopedijos paslaugų teikimo būdu, galime išskirti 3 pandemijos pakopas: tik nuotolinis; mišrusis-kontaktinis (ikimokyklinio amžiaus vaikams); nuotolinis (mokiniam); kontaktinis, tačiau esant ekstremalioms valstybinio lygio karantino sąlygoms.

Mes atlikome duomenų apie mokinių kalbos ugdymo pokyčius per pastaruosius 5 metus analizę. Nustatėme, kad pokytis kalbos ir kalbėjimo sutrikimų atveju ir padedant logopedui tiek esant normalioms sąlygoms, tiek ir epidemijos metu buvo panašus. Skirtumai nėra statistiškai reikšmingi.

Logopedai pažymėjo tiesioginę kontaktą su mokiniais kaip labiausiai tinkamą pagalbos formą; toliau sekė hibridinis mišrusis metodas, kai nuotolinis darbas kėlė daugiausia iššūkių ir buvo mažiausiai produktyvus. Darbas nuotoliniu būdu labiausiai tinka vyresniems mokiniams, tokiu būdu eliminuojant rašomosios kalbos sutrikimus, ir yra mažiausiai veiksmingas ikimokyklinio amžiaus mokinių, turinčių kalbėjimo sutrikimų, atveju.

Specialistai išskyrė teigiamus ir neigiamus darbo pandemijos nulemtose aplinkoje aspektus. Neigiami aspektai: žymiai padidėjęs darbo krūvis; pailgėjusios darbo valandos; nerimas dėl medijų priemonių naudojimo; tėvų nepasitenkinimas priverstiniu įtraukimu į kalbos ugdymo procesą; suprastėjusi emocinė ir fizinė sveikata; socializacijos, gyvo kontakto stoka. Teigiami aspektai: įgytos IT kompetencijos; sukaupta turtinga virtualių logopedijos užduočių duomenų bazė.

Išvados: Hipotezė, teigianti, kad mokinių kalbos ugdymo rezultatai reikšmingai suprastėjo pandemijos metu, nebuvo patvirtinta. Kuo mažesnis vaikas, tuo svarbesnis yra „gyvo“ logopedinio užsiėmimo kontaktas. Specialistų didesnių pastangų dėka geri kalbos ugdymo rezultatai karantino laikotarpiu buvo pasiekti visose amžiaus grupėse. Kontaktinis darbas su vaikais išlieka svarbiausias, siekiant įveikti kalbos sutrikimus.

Abstract

Emotional states can be characterised by specific acoustic parameters [1]. Fundamental frequency (F_0) reflects biomechanical characteristics of vocal folds [2] and is sensitive to affective component [1]. Vocally expressed negative emotions are accompanied by increased muscular activation, while positive and neutral emotions result in fewer physiological changes [3].

The present study aimed to research (1) whether the length of linguistic unit impacts the change of F_0 ; (2) whether F_0 differs in words, phrases, and continuous speech produced in neutral, happy, and angry prosody.

Methods: Ten professional actors (5 males, 5 females) recorded nine voice samples (4 words, 4 phrases, 1 paragraph) in neutral, happy, and angry intonation. Each linguistic unit was recorded three times, resulting in data pool of 810 samples. Six experts assessed the affective component of each actor's performance in order to obtain 270 highest-ranked samples. Selected recordings were analysed using software PRAAT v. 6.1.31. and script Vocal fundamental frequency, v. 02.04 (Phonanium, 2019).

Results: In females, there were no statistically significant differences in speaking F_0 between different linguistic units within a single prosody type. In males, mean F_0 significantly increased with increasing complexity of the linguistic unit in neutral, but not affective conditions.

Overall, the highest speaking F_0 was observed in happy prosody for females and in angry prosody for males. Both genders showed significant differences in mean F_0 between neutral and affective prosody in words and phrases.

Conclusion: The results showed that affective prosody did not impact mean F_0 between linguistic units of different complexity. However, emotional intonation increased speaking F_0 . The differences in F_0 between neutral and affective prosody were observed in all components of linguistic hierarchy, from single words to continuous speech. Since voice is used in daily communication, recognizing the role of emotions in vocal output can improve understanding of functional voice disorders.

The research is funded by the Latvian Science Council, the project "Affective and disordered vocal stimuli neural processing during mobile task: an EEG study", Project No Izp- 2021/1-0159.

Key words: affective prosody; neutral prosody; functional voice disorders.

Baiba Trinite, Anita Zdanovica, Daiga Kurme, Evija Lavrane, Ilva Magazeina, Anita Jansone. *Pagrindiniai emocijės ir neutralios prozodijos dažniai*

Balso ir kalbėjimo tyrimų laboratorija, Liepojos universitetas

Anotacija

Emocinės būsenas gali apibūdinti specialūs akustiniai parametrai [1]. Pagrindinis dažnis (F_0) atspindi biomechanines balsu klosčių charakteristikas [2] ir jautriai reaguoja į emocijų komponentą [1]. Balsu išreikštas neigiamas emocijas lydi padidėjęs raumenų aktyvumas, o teigiamos ir neutralios emocijos sukelia mažiau fiziologinių pokyčių [3].

Šiuo tyrimu buvo siekiama nustatyti, (1) ar kalbos vieneto ilgis daro poveikį F_0 kaitai; (2) ar F_0 yra skirtingas tariant žodžius, frazes ir tęsiant kalbėjimą pasirinkus neutralios, džiugios ir piktos nuotaikos prozodiją.

Metodai: Dešimt profesionalių aktorių (5 vyrai, 5 moterys) įrašė devynis balsu įrašų pavyzdžius (4 žodžius, 4 frazes, 1 pastraipą) neutralia, džiugia ir pikta intonacijomis. Kiekvienas kalbos vienetas buvo įrašytas tris kartus, iš viso duomenų banko imtį sudarė 810 pavyzdžių. Šeši ekspertai įvertino emocijų komponentą kiekvieno aktorius atlikimo atveju, siekiant gauti 270 aukščiausiai vertinamų pavyzdžių. Atrinkti įrašai

buvo analizuojami pasitelkiant programinę įrangą PRAAT v. 6.1.31. ir transkribavimo programą pagrindiniam balso dažniui nustatyti „Vocal fundamental frequency“, v. 02.04 (Phonanium, 2019).

Rezultatai: Moterų atveju nebuvo statistiškai reikšmingų skirtumų F_0 tariant skirtingus kalbos vienetus tuo pačiu prozodijos tipu. Vyrų atveju vidutinis F_0 reikšmingai padidėjo didėjant kalbos vieneto sudėtingumui esant neutralioms, tačiau ne emocingos prozodijos sąlygoms.

Apibendrinus, didžiausias kalbėjimo F_0 buvo nustatytas moterų džiugios prozodijos atveju ir vyrų piktos prozodijos atveju. Abiejų lyčių atstovai pademonstravo reikšmingus skirtumus tarp vidutinio F_0 neutralios ir emocingos prozodijos atvejų tariant žodžius ir frazes.

Išvada: Rezultatai parodė, kad emocinga prozodija neturėjo įtakos vidutiniam F_0 tarp įvairaus sudėtingumo kalbos vienetų. Nepaisant to, emocinė intonacija kilo kalbant F_0 . F_0 skirtumai tarp neutralios ir emocingos prozodijos buvo nustatyti visuose kalbos hierarchijos komponentuose, nuo pavienių žodžių iki rišlios kalbos. Kadangi balsas yra naudojamas kasdienėje komunikacijoje, emocijų vaidmens pripažinimas tariant garsus gali pagerinti supratimą apie funkcinis kalbos sutrikimus.

Šį tyrimą finansuoja Latvijos mokslo taryba, projektas „Emocinių ir sutrikusių vokalinių stimulų nervinių duomenų apdorojimas atliekant mobilias užduotis: EEG tyrimas“, projekto nr. Izp- 2021/1-0159.

Pagrindiniai žodžiai: emocinė prozodija; neutrali prozodija; funkciniai balso sutrikimai.

References

- Hammerschmidt, K. & Jurgens, U. (2007). Acoustical correlates of affective prosody. *Journal of Voice*, 21(5), 531-540.
- Baken, R.J. & Orlikoff, R.F. (2000). *Clinical measurement of speech and voice* (2nd ed.). San Diego, CA: Singular Publishing Group.
- van Mersbergen, M., Lyons, P., & Reigler, D. (2017). Vocal responses in heightened states of arousal. *Journal of Voice*, 31:e19.

Isabella K. Reichel, Vilma Makauskiene. *Understanding and Combatting Cluttering*

Isabella K. Reichel, Ed. D., CCC-SLP/A., professor Board Certified Specialist in Fluency Disorders Touro College, School of Health Sciences, USA
PhD Vilma Makauskiene, Vytautas Magnus University

Abstract

Aim: to discuss definition, differential diagnosis and intervention of cluttering.

Cluttering as a distinct communication disorder was recognized in Europe before it was understood in North America. In recent decades, results of surveys worldwide indicated that speech therapists reported a lack of awareness of the existence of cluttering, difficulty understanding differences and similarities between cluttering and stuttering, not feeling adequately prepared and reluctant to work with people with cluttering, due to weak academic preparation, lack of experience applying therapeutic tools in clinical experience, insufficient published information, and not knowing where to get resources on cluttering (Cook & Adams, 2016, Reichel & Bakker, 2009, Georgieva, 2004, Louis & Rustin, 1992, St. Louis & Hinzman, 1986).

With growing number of research initiatives, seminars, and publications on cluttering that are conducted under the aegis of the ICA, today's global effort in cluttering awareness, diagnosis and intervention leads to a rise in understanding cluttering among speech therapists and other professionals involved in management of this disorder.

This presentation will highlight the historic origins, cluttering definitions, differentiating of cluttering from other disorders and current trends in cluttering diagnosis and treatment. Cluttering management of the affective and cognitive aspects of fluency disorders will be discussed by analyzing case studies, focusing on the personal experiences of people with cluttering.

Keywords: cluttering definitions; differentiating of cluttering; ICA, intervention strategies.

Isabella K. Reichel, Vilma Makauskiene. *Kleteringo samprata ir įveika*

Dr. Isabella K. Reichel, logopedė, profesorė, sertifikuotų sklandaus kalbėjimo sutrikimų specialistų valdybos narė, Touro koledžo Sveikatos mokslų mokykla, JAV
Dr. Vilma Makauskienė, Vytauto Didžiojo universitetas

Anotacija

Tikslas: aptarti kleteringo apibrėžtį, skirtingas diagnozes ir įveikimą.

Kleteringas Europoje buvo pripažintas svarbiu komunikacijos sutrikimu anksčiau nei Šiaurės Amerikoje. Pastarųjų dešimtmečių tyrimų rezultatai visame pasaulyje parodė, kad logopedai akcentuoja esančio kleteringo atvejų suvokimo stoką, kylančius sunkumus suprantant skirtumus ir panašumus lyginant kleteringą ir mikčiojimą, nepakankamą pasirengimą ir vengimą dirbti su žmonėmis, kuriems nustatomas kleteringas, logopedų silpno akademinio pasirengimo, taip pat patirties taikant logopedinius instrumentus praktinėje veikloje stoką, nepakankamą publikacijų skaičių ir jie nežino, kur surasti medžiagos apie kleteringą (Cook & Adams, 2016; Reichel & Bakker, 2009; Georgieva, 2004; Louis & Rustin, 1992, St. Louis & Hinzman, 1986).

Augant tyrimų iniciatyvų, seminarų ir publikacijų kleteringo tema skaičiui, globojant Tarptautinei kleteringo asociacijai (ICA), šiandieninės globalios pastangos suprantant, diagnozuojant kleteringą ir įveikiant jį lemia didėjančią logopedų ir kitų specialistų, dalyvaujančių šio sutrikimo įveikoje, suvokimą apie kleteringą.

Pranešimas akcentuos istorines ištakas, kleteringo apibrėžtis, kleteringo skirtumus, lyginant su kitais sutrikimais, bei šiuolaikines kleteringo diagnostikos ir įveikos tendencijas. Kleteringo įveikimas emocinių ir pažintinių kalbos sklandumo sutrikimo aspektų atvejais bus aptariamas analizuojant atvejų studijas, akcentuojant asmenines patirtis žmonių, kuriems nustatytas kleteringas.

Pagrindiniai žodžiai: kleteringo apibrėžtys; kleteringo tipai; Tarptautinė kleteringo asociacija (ICA), įveikos strategijos.

References

- Zaalen, Y. van, & Reichel, I. K. (2015). *Cluttering: Current views on its nature, diagnosis, and treatment*. Universe.
- Ward, D., & Scott, K. S. (2011). *Cluttering a handbook of research, intervention, and education*. Psychology Press.

Rita Kantanavičiūtė-Petružė, Saule Grigaliūnaitė. *Dysphagia Management Strategies in Adults: Literature Review*

PhD Rita Kantanavičiūtė-Petružė, Vilnius university Siauliai academy
SLT Saule Grigaliūnaitė, Klaipėda University Hospital

Abstract

Introduction. Swallowing is a complex four-phase process that includes voluntary and involuntary aspects. Disruption of at least one of the swallowing phases results in swallowing disorders (further - SD) (Warnecke et al, 2019). In practice, combined dysphagia management strategies (further – DMS) are used to overcome SD, and speech therapy is planned depending on the individual SD symptoms, severity, dynamics, person's readiness to perform the planned activities, abilities, needs and motivation (Carnaby, Harenberg, 2013; 2019).

Aim - to analyze the scientific literature on DMS in adults.

Method - analysis of scientific literature. Data were collected from PubMed, PMC, ScienceDirect and ClinicalKey databases. 28 articles published in 2004 – 2020 were analyzed. Main subjects are the concept of SD in Lithuanian and foreign contexts, the variety of DMS, their validity and applicability. The importance of complex DMS is emphasized.

Results. Speech therapy for adults with SD in Lithuania is usually complex: both rehabilitation and compensatory DMS are applied. Analysis has shown that integrated DMS are the most common. Rehabilitation strategies are used to accelerate the recovery of swallowing function. Compensatory strategies are in place to ensure patient's safety while eating.

Conclusions. Proper selection of DMS may reduce duration of hospitalization and the risk of SD complications associated with patient mortality. DMS depend on the individual case, but the most commonly used strategies are: positioning of the head and body; food and liquid consistency adjustment; thermal - tactile stimulation; swallowing exercises and swallowing technique training.

Keywords: dysphagia; dysphagia management strategies.

Rita Kantanavičiūtė-Petružė, Saulė Grigaliūnaitė. *Suaugusiųjų disfagijos įveikimo strategijos: literatūros apžvalga*

Dr. Rita Kantanavičiūtė-Petružė, Vilniaus universiteto Šiaulių akademija
Logopedė Saulė Grigaliūnaitė, Klaipėdos universitetinė ligoninė

Anotacija

Įvadas. Rijimas yra sudėtingas keturių fazių procesas, kurį sudaro sąmoningų ir nesąmoningų veiksmų aspektai. Bent vienos iš rijimo fazių sutrikimas sukelia rijimo sutrikimų (Warnecke et al., 2019). Praktikoje taikomos kombinuotos disfagijos įveikimo strategijos yra taikomos norint įveikti rijimo sutrikimą, o logopedinė terapija yra planuojama priklausomai nuo individualių rijimo sutrikimų, sunkumo laipsnio, dinamikos, asmens pasirengimo atlikti suplanuotas veiklas, gebėjimų, poreikių ir motyvacijos (Carnaby, Harenberg, 2013; 2019).

Tikslas – išanalizuoti mokslinę literatūrą suaugusiųjų disfagijos įveikimo strategijos tema.

Metodas – mokslinės literatūros analizė. Duomenys buvo renkami iš duomenų bazių PubMed, PMC, ScienceDirect ir ClinicalKey. 28 straipsniai, publikuoti 2004–2020 metais, buvo išanalizuoti. Pagrindiniai dalykai yra rijimo sutrikimas Lietuvos ir užsienio šalių kontekstuose, disfagijos įveikos strategijų įvairovė, jų validumas ir pritaikomumas. Akcentuojama kompleksinių disfagijos įveikos strategijų svarba.

Rezultatai. Logopedinė terapija suaugusiesiems, turintiems rijimo sutrikimų, Lietuvoje dažniausiai yra kompleksinė: taikomos tiek reabilitacija, tiek ir kompensacinės disfagijos įveikos strategijos. Analizė parodė, kad integruotos disfagijos įveikos strategijos yra dažniausios. Reabilitacinės strategijos yra

naudojamos norint paspartinti rijimo funkcijos atstatymą. Kompensacinės strategijos taikomos siekiant užtikrinti paciento saugumą valgant.

Išvados. Tinkamas disfagijos įveikos strategijų parinkimas gali sumažinti hospitalizacijos trukmę ir rijimo sutrikimų komplikacijų riziką, susijusią su paciento mirtingumu. Disfagijos įveikos strategijos priklauso nuo individualaus atvejo, tačiau dažniausiai taikomos strategijos yra šios: galvos ir kūno padėties nustatymas; maisto ir skysčių pritaikymas; terminės ir taktilinės simuliacijos; rijimo pratimų ir technikos mokymas.

Pagrindiniai žodžiai: disfagija; disfagijos įveikimo strategijos.

References

- Warnecke, T., Dziewas, R., Wirth, R., Bauer, J. M., Prell, T. (2019). Dysphagia from a Teurogeriatric Point of View. *Zeitschrift für Gerontologie und Geriatrie*, 52, 330–335.
- Carnaby, G. D., Harenberg, L. (2013). What is “Usual Care” in Dysphagia Rehabilitation: A Survey of USA Dysphagia Practice Patterns. *Dysphagia*, 28, 567–574.
- Carnaby, G. D., LaGorio, L., Silliman, S., Crary, M. (2019). Exercise-Based Swallowing Intervention (McNeill Dysphagia Therapy) with Adjunctive NMES to Treat Dysphagia Post-Stroke: A Double-Blind Placebo-Controlled Trial. *Journal of Oral Rehabilitation*, 47(4): 501–510.

8th Congress of Baltic States SLTs.

SPEECH AND LANGUAGE THERAPY ACROSS THE AGE SPAN
BOOK OF ABSTRACTS.

12-13 May 2022

Edited by: Daiva Kairiene, Simona Daniute, Irena Kaffemaniene, Stefanija Alisaukiene
Translation of summaries of presentations from/into English: Monika Gruslytė

The accuracy of the abstracts is responsibility of the authors.

